

משנה - בבא מציעא - רע"ב

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#) • [פרק י](#)

פרק א

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#)

פרק ב

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#)

פרק ג

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#) [משנה יב](#)

פרק ד

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#) [משנה יב](#)

פרק ה

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#)

פרק ו

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#)

פרק ז

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה י משנה יא

פרק ח

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט

פרק ט

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה יא משנה יב משנה יג

פרק י

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו

א

פרק

פרק א - משנה א

שְׁנַיִם אוֹחֲזִין בְּטִלִית. בְּגִמְרָא מוֹקִי לְמִתְנִיתִין כְּגוֹן שֶׁאֶחָד מֵהֶם תּוֹפֵס בְּחוּטִין שֶׁבְשִׁפְתֵי הַבְּגָד מֵצַד זֶה, וְהָאֶחָד תּוֹפֵס בְּחוּטִין שֶׁבְשִׁפְתֵי הַבְּגָד מֵצַד זֶה. אָבֵל אִם הֵם אֲדוּקִים בְּבֶגֶד עֲצָמוֹ, זֶה נוֹטֵל עַד מְקוֹם שֶׁיָּדוּ מִגַּעַת וְזֶה נוֹטֵל עַד מְקוֹם שֶׁיָּדוּ מִגַּעַת, וְהַשְּׂאָר חוֹלְקִים בְּשׁוֹה, וּבְשִׁבּוּעָה **[א]**: זֶה אוֹמֵר כֹּלֵה שְׁלִי. אֲנִי קִנִּיתִיהָ **[ב]** וְלִי מְכָרָהּ הַמוֹכֵר וְלֹא לָךְ. וְהַמוֹכֵר מְכָר לְאֶחָד מֵהֶם וְלָקַח הַמְּעוֹת מִשְׁנִיָּהֶם **[ג]**, מְאָחַד מִדַּעְתּוֹ וּמְאָחַד בְּעַל כְּרָחוּ, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵהִי מִדַּעְתּוֹ וּמֵהִי בְּעַל כְּרָחִיהָ. דְּאֵלוֹ יוֹדֵעַ וְהָיָה אוֹמֵר לְזֶה מְכָרְתִּי, הָיָה כָּאֵן עַד אֶחָד **[ד]**, וְהָיָה שֶׁכִּנְגְדוֹ חִיב שְׁבֻעָה דְאוֹרִיָּתָא **[ה]** לְהַכְחִישׁ הָעֵד. עֲכָשִׁי שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ, שְׁנִיָּהֶם נִשְׁבָּעִים שְׁבֻעָה זוֹ הָאִמּוּרָה

במתנתיתיו. ובדין הוא שיהיו חולקים בלא שבועה **{ו}**, אלא שתקנו חכמים שלא יטל שום אחד מהם אלא בשבועה, כדי שלא יהא כל אחד הולך ותוקף בטליתו של חברו ואומר שלי היא **{ז}**. ואצטרף תנא לאשמועינן בזה אומר אני מצאתיה דחינו במציאה, ובזה אומר כלה שלי דחינו מקח וממכר. אי תנא מציאה, הנה אמינא מציאה הוא דרמו רבנן שבועה עליה משום דמורה התרא לאחו בה שלא פדין, דאמר חבראי לאו מידי חסר בה, אזיל ואתפוס ואפלוג בהדיה, אבל מקח וממכר דאי לא הוה צריך לה לא הוה מהדר אבתרה למזבנה, וזה שפא לחלק עמו ולתן חצי דמיה שלא פדין מחסרו וליכא למימר דמורי התרא **{ח}**, אימא לא רמו רבנן שבועה עליה. ואי אשמועינן במקח וממכר, הנה אמינא מקח וממכר הוא דרמו רבנן שבועה עליה משום דמורי התרא ואמר חבראי דמי קא יהיב ואנא דמי קא יהיבנא, השתא דצריכה לדידי אשקליה אנא, וחבראי לטרח ולזיל ולזבין אחריתי, אבל מציאה דליכא למימר הכי **{ט}**, אימא לא. צריכא: **ישבע שאין לו בה פחות מחציה**. ואינו נשבע שכלה שלו כדקא טעין מעקרא, דהא לא יהבי ליה כלה **{יא}**. ואי משתבע שחציה שלו כדקא יהבי ליה, הנה מרע ליה לדבוריה קמא דאמר כלה שלי. הלכך ישבע שאין לו בה פחות מחציה **{יב}**, דמשמע הכי, כלה שלי כדקא אמינא מעקרא, ולדבריכם שאין אתם מאמינים לי בכלה, שבועה שיש לי בה ואין לי בה פחות מחציה:

פרק א - משנה ב

היו שנים רוכבים על גבי בהמה. הא קמשמע לן דרוכב קני, ואף על פי שאינו מנהיג, שלא יזה הבהמה ממקומה **{טז}: או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג. בזמן שרוכב מנענע ברגליו כי היכי דתיזיל הבהמה מחמתיה, הוא דשויס רוכב ומנהיג. ואם לא היה אלא רוכב בלבד, מנהיג קנה, רוכב לא קנה **{יז}**. ואם הודו או באו עדים אפלו לאחר שנפסק הדין עליהם שיחלקו בשבועה **{יח}**, חולקים שלא בשבועה:**

פרק א - משנה ג

אמר לחברו תנה לי וכו'. אבל אמר זכה לי בה, קנה הרוכב, ואין המגביה יכול לומר אני זכיתי בה: לא אמר כלום. ששקנאה זה שמשכה מיד חברו,

וְכָל זְמַן שֶׁהֵיטָה בְּיַד הַמַּגְבִּיחַ הַפֶּקֶר הֵיטָה:

פרק א - משנה ד

זֶה שֶׁחֲזִיק בָּהּ זָכָה בָּהּ. וְדוֹקָא שֶׁהֵיטָה הַמְצִיָּאָה בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים, שְׁאִין אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל אָדָם קוֹנוֹת לוֹ בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים **[כב]**, לְפִיכָךְ הַמְחֲזִיק בָּהּ זָכָה. אֲבָל בְּסַמְטָא שֶׁהִיא שְׁבִיל שֶׁל יַחִיד **[כג]**, אוּ בְצַדֵּי רִשּׁוֹת הַרְבִּים שְׁאִין רַבִּים דּוֹחֲקִים שָׁם, אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל אָדָם קוֹנוֹת לוֹ כָּל מְצִיָּאָה וְכָל הַפֶּקֶר שְׁסָמוּךְ לוֹ בְּאַרְבַּע אַמּוֹת, וְאִין אַחַר רִשְׁאֵי לְתַפְסוֹ. וְתַקִּינוּ לִיהּ רַבָּנָן כִּי הֵיכִי דְלָא לִיתוּ לְאַנְצוּיֵי: **אַחַר צְבִי שְׁבוּר**. שְׁאִינוּ יָכוֹל לְרוּץ, וּמִשְׁתַּמֵּר בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה אִם לֹא יִטְלוּהוּ אַחֲרֵיהֶם, וְהוּי כְּמְצִיָּאָה: **זָכָתָה לוֹ**. שְׂדֵהוּ. וְהוּא שְׁעוּמֵד בְּצַד שְׂדֵהוּ **[כד]**, וְכַגּוֹן שְׁיָכוֹל לְרוּץ אַחֲרֵיהוֹן וּמַגִּיעֵן קִדָּם שְׁיִצְאוּ מִשְׂדֵהוּ **[כה]**:

פרק א - משנה ה

הַקְטָנִים. כָּל שְׁסָמוּךְ עַל שְׁלַחַן אָבִיו אֶפְלוּ הוּא גְדוֹל קָרִי לִיהּ קָטָן, וּמְצִיָּאתוֹ לְאָבִיו מְשוּם אֵיבָה **[ל]**. וְהֵבֵת בֵּין קָטָנָה בֵּין נַעֲרָה מְצִיָּאתָהּ לְאָבִיהָ, דְּהֵתוּרָה זָכָתָה כָּל שְׁבַח נַעֲוָרִיָּה לְאָבִיהָ **[לא]**: **עֲבָדוּ וְשִׁפְחָתוּ הַכְּנַעֲנִים**. שְׁהָרִי גוֹפָן קָנוּי לוֹ, כְּדַכְתִּיב (עֵיִקְרָא כה) וְהֵתְנַחְלְתֶם אוֹתָם: **מְצִיָּאת אֲשֵׁתוֹ**. רַבָּנָן תַּקִּינוּ לִיהּ מְשוּם אֵיבָה:

פרק א - משנה ו

אַחֲרֵיּוֹת נְכָסִים. שְׁעֵבוּד קַרְקָעוֹת שְׁיִגְבַּה מֵהֶם: **לֹא יַחֲזִיר**. דְּחִישִׁינָן לְפָרְעוֹן וְלְקִנּוּיָא **[לד]**. שְׁמָא שְׁטַר פְּרוּעַ הוּא וּמִן הַלּוּהַ נָפַל, וְהָא דְקָא מוּדָה לֹא פְרַעְתִּי, עֲצָה שֶׁל רַמָּאוֹת הִיא בֵּינֵיהֶם לְטָרְף אֶת הַלְקוּחוֹת שְׁלַקְחוּ מִמֶּנּוּ קַרְקָע שְׁלֹא בְּאַחֲרֵיּוֹת **[לה]**, וַיַּחֲלִקוּהָ בֵּינֵיהֶם: **בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף לֹא יַחֲזִיר**. דְּשְׁטַר שְׁאִין בּוֹ אַחֲרֵיּוֹת מִמְשַׁעְבְּדֵי נְמִי גְבִי, דְּאַחֲרֵיּוֹת טְעוּת סוּפֵר הוּא

לו, וְחִישִׁינוּ לְפָרְעוֹן וּלְקִנּוּיָא. וְהִלְכָה בְּחֻמְיָם. וְדוֹקָא בְּשִׁטְר שְׂאִין נִזְכָּר
בוֹ אַחֲרֵי תְּאֵמָר חֻמְיָם דְּטָעוֹת סוֹפֵר הוּא וְגַבֵּי מִמְשַׁעְבְּדֵי כְּאֵלוֹ הֵיךְ
הָאֲחֲרֵי תְּתוּב בוֹ. אָבֵל אִם פִּרְשׁ בְּשִׁטְר שְׂאִינוֹ רוֹצֵה לְקַבֵּל עָלָיו אַחֲרֵי תְּתוּב,
מוֹדִים חֻמְיָם דִּיחֲזִיר, דְּהַשְׁתָּא לֵיכָא לְמִיחֲשׁ לְקִנּוּיָא:

פרק א - משנה ז

דִּיתִיקֵי. צְנֹאת שְׂכִיב מֵרַע. דָּא תְּהֵא לְמִיקָם וְלֵהִיּוֹת: **וְשׁוֹבְרִים**. שְׁעוּשָׁה
מְלוֹה לְלוֹה שְׁנַפְרָע מְמָנוֹ שְׁטֵר חוּבוֹ:

פרק א - משנה ח

אגרות שום. שְׁשֵׁמוֹ בֵּית דִּין נִכְסֵי לוֹה לְמְלוֹה בְּחוּבוֹ **לח**: **ואגרות מזון**.
שְׁקַבֵּל עָלָיו לְזוֹן אֶת בֵּית אִשְׁתּוֹ. פְּרוּשׁ אַחַר, שְׂיִמְכְרוּ מִקְרַקַע הַבַּעַל לְמִזוֹן
הָאִשָּׁה וְהַבָּנוֹת **מ**: **ומאוניו**. שְׁפֹתֵבִים בְּשִׁטְר בְּפָנֵינוּ מֵאֲנָה פְּלוּנִית בְּפְלוּנִי
בְּעֵלָה. וּבְקִטְנָה שְׁהַשִּׂיאוּהָ אִמָּה וְאָחִיָּה שְׂאִינָה צְרִיכָה גִט: **שטרי ברורין**.
זֶה בּוֹרֵר לוֹ אֶחָד וְזֶה בּוֹרֵר לוֹ אֶחָד שְׂיָדוּנוֹ לָהֶם: **מצא**. שְׁטָרוֹת: **בחפיסה**.
חֲמַת שֶׁל עוֹר קִטְנָה: **בדלסקמא**. כְּלֵי עוֹר שְׁהַזְקִינִים מְצַנִּיעִים בָּהּ כְּלֵי
תְּשֻׁמִישׁ שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לְחַפְשׁ אַחֲרֵיהֶם: **תכריד של שטרות**. שְׁלֵשָׁה
שְׁטָרוֹת אוֹ יוֹתֵר כְּרוּכִין זֶה בְּזֶה **מב**: **אגדה**. מְשַׁכְּבִים זֶה עַל זֶה, אֲרָכוּ שֶׁל
זֶה עַל אֲרָכוֹ שֶׁל זֶה **מג**: **הרי זה יחזיר**. דְּדַבֵּר שְׂיֵשׁ בוֹ סִימָן הוּא, שְׁהַכְּלִי
סִימָן כְּשִׂיֵאמְרוּ הַבַּעֲלִים בְּכֻלֵּי פְּלוּנִי מְצַאתְּ אוֹתָם **מד**. וְכֵן תְּכַרִּיד וְאֶגְדָּה
מה סִימָן הוּא: **אחד הלוא משלשה**. אִם שְׁלֵשָׁה שְׁטָרוֹת שֶׁל לוֹה אֶחָד הֵן
שְׁלוֹה מְשַׁלְשָׁה בְּנֵי אָדָם, יִחֲזִירֵם הַמוֹצֵא לְלוֹה, דְּוֹדָאֵי מִיָּדוֹ נִפְלוּ, שְׂאִם
מִיָּדָם נִפְלוּ מִי קִבְצָם לְמָקוֹם אֶחָד. וְדוֹקָא שְׁהַשְׁטָרוֹת מְקִימִים בְּבֵית דִּין.
אָבֵל אִם אֵינָם מְקִימִים חִישִׁינוּ דְּלָמָא לְקִיּוּמֵיהוּ הוֹלִיכּוּם שְׁלֵשָׁה הַמְלוֹיִם
אֶצֶל סוֹפֵר הַדִּינִים וְנִפְלוּ מִיָּד הַסוֹפֵר **מז**. וְאִין לְחוּשׁ שְׂמָא לְאַחַר שְׁקִימוֹ
אוֹתָם נִפְלוּ מִיָּד הַסוֹפֵר, דְּלֹא מְשַׁהֵי אֵינִישׁ קִיּוּמִיָּהּ בִּיָּדָא דְּסַפְרָא. וְאִם
שְׁלֵשָׁה לוֹיִם הֵם, שְׁלוֹי מְאָדָם אֶחָד, יִחֲזִירֵם הַמוֹצֵא לְמְלוֹה, שְׁהַדְּבָר יָדוּעַ
שְׂמָמְנוּ נִפְלוּ. וְאִם הֵיוּ שְׁלֵשְׁתָּן כְּתִיבֵת סוֹפֵר אֶחָד, חִישִׁינוּ שְׂמָא מִיָּד הַסוֹפֵר
נִפְלוּ וְלֹא לוֹי מְעוּלָם, וְלִפִּיכָד לֹא יִחֲזִיר **מח**: **מצא שטר בין שטרותיו**
ואינו יודע מה טיבו. אֶצֶלוּ. אִם הַלְלוֹה הִפְקִידוֹ אֶצֶלוֹ אוֹ הַמְלוֹה, אוֹ שְׂמָא
מִקְצָתוֹ פְּרוּעַ וּמְסָרוּהוּ לוֹ לֵהִיּוֹת שְׁלִישׁ בֵּינֵיהֶם: **יהא מנח**. בִּיָּדוֹ, וְלֹא
יִחֲזִיר לֹא לְזֶה וְלֹא לְזֶה: **אם יש עמהן סמפונות**. הַמוֹצֵא בֵּין שְׁטָרוֹתָיו

שׁוֹבֵר **[נ]** שְׁנֵכֶתֶב עַל אֶחָד מִשְׁטְרוֹתָיו: יַעֲשֶׂה מָה שְׁבִסְמִפּוֹן. וְהַשְׁטָר בְּחִזְקַת פְּרוּעַ. וְאִף עַל פִּי שְׁהִיָּה רְאוּי לְשׁוֹבֵר הִזָּה לְהִיּוֹת מִנְח בְּיַד הַלְוָה וְלֹא בְּיַד הַמְלוֹה, אֲמַרְיֵן הָאֲמִינוּ הַלְוָה לַמְלוֹה. וְאָמַר לְמַחֵר תִּנְהוּ לִי, וְשָׂכַח. וְהוּא שְׁמַצָּא הַמְלוֹה הַשְׁטָר הִזָּה שְׁנֵכֶתֶב עָלָיו הַשׁוֹבֵר, בֵּין הַשְׁטְרוֹת קְרוּעִים, אִף עַל פִּי שְׁלֹא נִקְרַע:

פרק ב

פרק ב - משנה א

אלו מצואות. מצא פרות מפזרים. סתמן נתנאשו הבעלים **[א]** והפקר הם: מעות מפזרות. הואיל ואין להם סימן נכר, כבר איאושאי איאש והפקר הן. והינו טעמא דכלהו: פריכות. עמרים קטנים **[ב]**: ברשות הרבים. שהכל דשים עליהם, ואפלו היה בהן סימן, נפסד **[ג]**: של נחתום. אין בהם סימן, שכלם שונים. אבל של בעל הבית יש להם סימן: הבאות ממדינתן. לאפוקי הבאות מבית האמן, כדקתני סיפא: ולשונות של ארגמן. צמר צבוע ארגמן, ומשוד כמין לשון: מצא עגול. של דבלה: אנפוריא. כלים חדשים שלא שבעתן העין **[ד]** ואין לבעלים בהם טביעת עין. שפעמים שפחזירים אבדה בטביעות עינא, כגון לצורפא מרבנן דלא משגי בדבוריה. ואלו הכלים שידוע שאין לבעליהן בהן טביעות עין אינו חייב להכריז. והלכה כרבי שמעון בן אלעזר. ואימתי, בזמן שמצאן אחד אחד. אבל מצאן שנים שנים חייב להכריז **[ה]**, דמננא הוי סימן. והמוצא מצאיה בסרטא **[ט]** ופלטיא **[י]** גדולה בעיר שרבה נכרים, אפלו דבר שיש בו סימן אינו חייב להכריז. ובעיר שרבה ישראל, חייב להכריז:

פרק ב - משנה ב

בכלי. וכלי יש בו סימן: פמות שהוא. ריקן: צבורי פרות. סימן, מנין או מקום: שלשה מטבעות זה על גב זה. או יותר. והמכריז מכריז מטבעות

מְצֵאתִי **[יא]**, וְזֶה בָּא וְאוֹמֵר כֶּדֶד וְכֶדֶד הָיוּ וְהָיוּ מִנְחִים זֶה עַל זֶה **[יב]** :

פרק ב - **משנה ג**

אחר הגפה. סתימת פתל של עץ או של קנים : **גדר.** של אבנים : **גוזלות** **מקשרין.** בכנפיהן. דכלי עלמא הכי מקטרי להו, וקשר כזה לא הוי סימן : **לא יגע בהן.** דאמרינן הני אינש אצנעיהו ואי שקיל להו לית להו למריהו סימנא בגויהו **[יט]**. הלכך לשבקינהו עד דאתי מריהו ושקיל להו : **מכסה** **לא יגע בו.** דאין זה אבדה שיהא מזוהר עליה בלא תוכל להתעלם, דמשתמר הוא : **מצא בגל ובכתל ישן הרי אלו שלו.** מפני שיכול לומר לבעל הגל ולבעל הכתל של אמוריים שהורישו אבותינו היתה **[יז]**. ובלבד שיהיה בו חלדה רבה, שנכר שמזמן הרבה היתה טמון שם : **מחציו ולחוץ.** באחד מחרי פתל הסמוכים לרשות הרבים. אם מצאה מחציו עביו של פתל ולחוץ, שלו, דאמרינן אחד מבני רשות הרבים נתנו שם ושכח, וחלדה שעליו מוכחת שמזמן הרבה היתה שם ובנדאי נתאשו הבעלים. ודין זה דוקא בלשון זהב וחתרכת כסף וכיוצא בזה. אבל אם היתה כלי ובתוכו מעות, אם פי הכלי לחוץ הרי הוא שלו, ואם פי הכלי לפני הרי הוא של בעל הבית : **אפלו בתוך הבית הרי אלו שלו.** דלא ידע דמאן נינהו, ובעליו נואשו :

פרק ב - **משנה ד**

מצא בחנות הרי אלו שלו. בדבר שאין בו סימן מירי. דההוא דנפל מניה מיאש, שהכל נכנסים לשם : **בין תבה.** שהחנוני יושב לפניו, ותמיד נוטל ממנה, ונותן לפניו ומוכר, ומעות שנותנין לו נותן בתוכה, ולא נפל שום דבר אלא מיד חנוני : **לפני שלחני הרי אלו שלו.** דאמרינן מן הבאים להחליף מעות נפלו, שהרי השלחן מפסיק בין שלחני למעות שנמצאו, ואם מן השלחני הם היתה להם להמצא בינו ולכסא שהשלחן מנח עליו : **הלוקח פרות מחברו וכו'.** וכגון שחברו זה תגר שלקח תבואה זו **[כג]** או פרות הללו מאנשים הרבה ולא ידע דמאן נינהו, וכיון דלית בהו סימן נתאשו הבעלים. אבל אם זה שמכר את הפרות לקטן הוא עצמו **[כד]** מן הקרקע שלו, שנדאי המעות הללו שלו הן, חייב להחזיר : **ואם היו צוררים.** הקשר או מנן שלהם הוי סימן :

פרק ב - משנה ה

בְּכָל־כָּל־אֱלֹהִים. בְּכָל־כָּל־אֲבֹדֶת־אֲחִידִי: **וְלִמָּה יֵצֵאת**. וְכֹן תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְלָתוֹ: **מֵה שְׁמֵלָה מִיְחֻדָּת**. סֵתֶם שְׁמֵלָה יֵשׁ בָּהּ סִימָן, וְכָל שְׁמֵלָה יֵשׁ לָהּ בְּעֵלָיִם תּוֹבְעִים אוֹתָהּ, שְׁנַעֲשִׂית בְּיַדִּי אָדָם וְלֹא בָאת מִן הַהֶפְקֵר: **אֵף כָּל שֵׁיט לֹו תוֹבְעִים**. לְמַעוּטֵי מִיַּדִּי דְמִיֵּאֵשׁ. וְיֹאוֹשׁ הוּא, דְּשִׁמְעִינִיה דְּאָמַר וַיִּלִּיה לְחֶסְרוֹן כִּיס: **{כה}**

פרק ב - משנה ו

שְׂכָנִיו. שְׂכָנֵי מְקוֹם שְׁנַמְצָאת בּוֹ הָאֲבֹדָה, שְׁמָא שְׁלָהוּ הִיא: **כְּדֵי שִׁילָךְ כָּל אֶחָד לְבֵיתוֹ בְּשִׁלְשָׁה יָמִים**. מְשִׁישְׁמַע הַהֶכְרֵזָה, וְיִדַע אִם אֲבָד לֹו כְּלוּם, וְאִם יֵרָאֶה שְׁאֲבָד יִחְזֹר שְׁלִשָּׁה וַיִּכְרִיז יוֹם אֶחָד אֲנִי אֲבֹדְתִי וְאֵלֹו סִימְנִיהָ. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. וּמִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִתְקִינוּ שִׁיְהִיו מְכַרְיִזִין בְּבִתֵּי כְּנִסְיוֹת וּבְבִתֵּי מְדַרְשׁוֹת. וּמִשְׁרַבּוֹ הָאֲנָסִין דְּאָמְרֵי אֲבֹדְתָא לְמַלְכָּא, הִתְקִינוּ שִׁיְהִא מוֹדִיעַ לְשְׂכָנֵיו וְלְמִידְעֵיו וְדִיו:

פרק ב - משנה ז

כָּל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה וְאוֹכֵל. אִם הָאֲבֹדָה דְּבָר שֶׁיְכוּלִים לְהֶאֱכִילוֹ אֶת שְׂכָר מַעֲשָׂיו, כְּגוֹן שׂוֹר וְחֲמוֹר: **יַעֲשֶׂה וַיֹּאכֵל**. וְלֹא יִמְכֹּר אוֹתוֹ הַמוֹצֵא, שְׂכָל אָדָם נוֹחַ לֹו בְּבִהְמָתוֹ שֶׁהִפְיָרָה בּוֹ כְּבָר וְלִמְדָה לְרִצּוֹנוֹ. וְאִינוּ חַיִּב לְהִטְפִּיל בָּהּ לְעוֹלָם, אֲלֵא תִרְנַגְלַת וּבִהֶמָּה גִּסָּה מְטַפֵּל בָּהּ שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ. עֲגָלִים וְסִיָּחִים **{כז}** שֶׁל רַעֲיָה, כְּלוֹמַר שֶׁאִין מְגַדְלִים אוֹתָם לְפִטָּם, וְכֹן גְּדִיִּים וְטִלְאִים, מְטַפֵּל בָּהֶם שְׁלִשָּׁה חֲדָשִׁים. וְעֲגָלִים שֶׁל פְּטוּם מְטַפֵּל בָּהֶם שְׁלִשִׁים יוֹם. אֲנֹזִין וְתִרְנַגְלִים זְכָרִים, הַקִּטְנִים מְטַפֵּל בָּהֶן שְׁלִשִׁים יוֹם, וְהַגְּדוּלִים שֶׁאוֹכְלִים הַרְבֵּה מְטַפֵּל בָּהֶן שְׁלִשָּׁה יָמִים. מְכָאן וְאֵילָךְ לּוֹקַח אוֹתָם הוּא לְעַצְמוֹ בְּשׁוּמָא כְּפִי שְׁוִין **{כח}**, אוֹ מוֹכְרָן לְאַחֲרִים וּמְנִיחַ הַדְּמִים אֲצִלוֹ: **לְפִיכֹן אִם אֲבָדוּ חַיִּב בְּאַחֲרִיּוֹתָן**. כִּינֵן דְּשָׂרוּ לִיה רַבְּנָן לְאַשְׁתַּמוּשֵׁי בְּהוּ, אֵף עַל גַּב דְּלֹא אֲשַׁתַּמְשׁ בְּהוּ כְּמֹאן דְּאֲשַׁתַּמְשׁ דְּמִי, וְחַיִּב בְּאַחֲרִיּוֹתָן **{כט}**.

והלכה כרבי טרפון בדמי אבדה שמכר [ט]. אבל מעות עצמן של אבדה, כגון שמצא מעות בפיס או שלשה מטבעות זו על גבי זו, לא ישתמש בהם כלל:

פרק ב - משנה ח

אחת לשלשים יום. שמתעפשין כששוחין מלפתחו. וכל ספריהו היו עשויין כעין גליון: **גוללן.** מתחלתן לסופן, שיפנס בהם האויר: **בתחלה.** מה שלא למד מעולם. לפי שצריך להשהותן לפניו [לא]: **ולא יקרא אחר עמו.** לפי שזה מושך אצלו וזה מושך אצלו ונקרע: **שוחטה לצרפה.** לשלט בה אויר, שלא תאכלנה עש: **לצרפן.** שמתעפשים בקרקע. שצריך לתתן בקרקע, דזו היא שמירתן. ולפיכך משתמש בהם לפרקים: **אבל לא לשחקן.** ולא ישתמש בהן זמן ארוך עד שישחקם: **לא יגע בהן.** זהב אינו מתעפש בארץ. וכן זכוכית. ועוד שהוא נוח להשבר: **שאין דרכו לטל.** דבר שגנאי הוא לו [לג]. והתורה אמרה והתעלמת מהם, פעמים שאתה מתעלם, כגון זקן ואינו לפי כבודו:

פרק ב - משנה ט

איזו היא אבדה. שנכר בה שאין הבעלים יודעים שהיא שם: **אין זו אבדה.** ואינו חייב להחזיר, שמדעת הניחוחה שם: **רצה בין הכרמים.** שמתקלקלים רגליה [לה]: **השב תשיבם.** התורה רבתה השבות הרבה [לז]: **לא יאמר לו תן לי סלע.** שזה אומר לו, אם עשית מלאכתך, היית מרבה טרח, עכשיו לפי מה שטרחת טל: **כפועל בטל.** כמה אדם רוצה לטל ולפחת משכרו לבטל ממלאכה זו כבדה שהוא עוסק בה ולעשות במלאכה קלה כזו [לח]: **אם יש שם בית דין.** אם אינו רוצה לבטל ממלאכתו, ששכרה מרבה, מה יעשה. אם יש שם שלשה בני אדם מתנה בפניהם ואומר, ראו שאני משתכר כך וכך, ואי אפשר לבטל לטל שכר מעט, אם תאמרו שאטל שכרי משלם, אטפל בהשבת אבדה זו: **שלו קודם.** ומניח את האבדה:

פרק ב - משנה י

מִצָּאָה בְּרֵפֶת. אָף עַל פִּי שְׂאִינָה מְשַׁתְּמֶרֶת בָּהּ, כְּגוֹן שְׂאִינָה נְעוּלָה [לט]:
וְאִם הִיְתָה בְּבֵית הַקְּבָרוֹת. וְהוּא כֹהֵן [מא], לֹא יִטְמָא לָהּ. שֶׁהַשְּׁבֵת אֲבִדָה
עָשָׂה, הָשֵׁב תְּשִׁיבֶם לְאַחִיד [מב], וּבִטְמֵאת כֹהֵן, עָשָׂה דְקֹדְשִׁים יִהְיוּ (ויקרא
כא) וְלֹא תַעֲשֶׂה דְלִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְעַמּוּיו (שם). וְאִין עָשָׂה דּוּחָה אֶת לֹא תַעֲשֶׂה
וְעָשָׂה: אוֹ שְׂאֵמֵר לוֹ אַל תַּחֲזִיר. וְהָאֲבִדָה בְּמִקּוֹם שְׂמִצּוֹה לְהַחֲזִיר, הָרִי זֶה
לֹא יִשְׁמַע לוֹ. דְּכַתִּיב (ויקרא יט) אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שְׁבֹתַתִּי תִשְׁמְרוּ,
שְׂאֵם אָבִיד אוֹמֵר לָךְ חֲלַל אֶת הַשְּׁבֵת אֶל תִּשְׁמַע לוֹ [מד]. וְכֵן בְּשֶׁאֵר כָּל
הַמִּצְוֹת: הַלֵּךְ וְיֹשֵׁב לוֹ. בְּעַל הַחֲמוֹר: מִצְוֵה מִן הַתּוֹרָה לְפָרֶק. בְּחֻנָּם [מו]:
אֲבַל לֹא לְטַעֵן. בְּחֻנָּם. אֶלֶּא בְּשֶׁכֶר: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר אָף לְטַעֵן. בְּחֻנָּם. וְאִין
הַלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר וְכוּ'. וְאִין הַלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

פרק ב - משנה יא

אֲבִדְתוֹ קוֹדֶמֶת. דְּאָמַר קָרָא (דְּבָרִים טו) אָפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה בָךְ אָבִיוֹן, הַזֶּהֱר
שְׁלֹא תִהְיֶה אֶתְּהָ אָבִיוֹן: שֶׁל רַבּוֹ קוֹדֶמֶת. וְהוּא שְׂיִהְיֶה רַבּוֹ מִבְּהֶק, שְׁלֹמֵד
רַב חֲכָמְתוֹ מִמֶּנּוּ [מח]. וְכֵן כָּל הַנֶּזֶד רַבּוֹ דְּאָמְרִינָן בְּמַתְּנִיתִין שְׁקוֹדְמִין
לְאָבִיו, אִינָן אֶלֶּא בְּרַבּוֹ מִבְּהֶק:

פרק ג

פרק ג - משנה א

הַמִּפְקִיד. וְלֹא רָצָה לְשַׁבַּע. שְׁבוּעַת הַשּׁוֹמְרִין. שְׁהִיָּה יָכוֹל לְפָטֵר אִם נִשְׁבַּע
שְׁלֹא פִשַׁע בָּהּ וְשְׁלֹא שְׁלַח בָּהּ יָד: לְמִי שֶׁהַפְּקֻדוֹן אֶצְלוֹ. דְּכִינּוֹן דְּשִׁלְּמִס קָנָה
כָּל תְּשֻׁלוּמִיָּהּ. וְאֶפְלוּ לֹא שְׁלָם, אֶלֶּא כִינּוֹן שְׂאֵמֵר בְּבֵית דִּין הָרִינִי מְשִׁלָּם,
קָנָה כָּל תְּשֻׁלוּמִיָּהּ, לֹא שְׁנָא תְּשֻׁלוּמִי כִפְל וְלֹא שְׁנָא תְּשֻׁלוּמִי אַרְבַּעַה

פרק ג - משנה ב

השוכר פרה מחברו. ועמד שוכר והשאילה לאחר ברשות המשכיר. שאם לא נתן לו המשכיר רשות, הא קימא לן שומר שמסר לשומר חייב: **ישבע השוכר**. למשכיר שמתה כדרךכה, ופטור. שהשוכר פטור מן האנסיון: **והשואל**. שהוא חייב באנסיון, משלם לשוכר, בשבועה שהוא נשבע למשכיר: **אמר רבי יוסי כיצד הלה עושה סחורה וכו'**. והלכה כרבי יוסי:

פרק ג - משנה ג

אמר לשנים גזלתי לאחד מכם. והם אינם תובעים לו כלום, אלא הוא בא לצאת ידי שמים: **נותן לזה מנה ולזה מנה**. אבל שנים שתבעוהו והודה שגזל לאחד מהם, **ישבע [ט]** כל אחד מהם שלו גזל, ונותן מנה לזה ומנה לזה. קנס קנסוהו חכמים מפני שעבר על לא תגזל. וכן שנים שתבעו לאחד, כל אחד אומר אבי הפקיד **[י]** אצלך מנה, והוא אומר אביו של אחד מכם הניח לי מנה ואיני יודע איזהו, הרי כל אחד מהם נשבע שאביו הניח אצלו מנה, ונותן מנה לזה ומנה לזה, דאיהו פשע בנפשיה, דהנה ליה למידק ולזכר **מי הניח אצלו המנה**:

פרק ג - משנה ד

שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים. כגון דאפקידו תרוניהו כי הדדי זה בפני זה **[יא]**: **נותן לזה מנה ולזה מנה וכו'**. דאמר להו אתון לא קפדיתו אהדדי, ולא חשדתם זה את זה שמא חברו יתבע המאתים. אנא נמי לא רמאי אנפשאי למידק המאתים של מי הן. ונעשו כאלו הניחו כל השלש מאות בצרור אחד, דלא הוי ליה למידק מה יש לזה בתוכו ומה יש

לחברו: מה הפסיד הרמאי. ולעולם לא יודה על האמת:

פרק ג - משנה ה

וכן שני כלים. לרבנן אצטריכא ליה. ולא זו אף זו קתני, לא מבעיא במנה ומאתים דליכא פסדא דשבירת כלי, אמרו רבנן נותן לזה מנה ולזה מנה, אלא אפלו בשני כלים דאיכא פסדא שצריך לשבר הכלי הגדול כדי לתת ממנו דמי הקטן, ולכשיבא אליהו נמצא שבעל הכלי הגדול הפסיד שנשבר הכלי שלו, וסלקא דעתך אמינא דבהא מודו רבנן לרבי יוסי שהכל יהא מנח עד שיבא אליהו. קמשמע לן. והלכה פחכמים:

פרק ג - משנה ו

אבודים. על ידי עכברים או רקבון: לא יגע בהן. למכרו, לפי שרוצה אדם בקב שלו מתשעה קבין של חברו [וג], קב שלו חביב עליו על ידי שעמל בו, מתשעה קבין של אחרים שיקח בדמיהן אם ימכרם. ולא אמרו רבנן הרי זה לא יגע בהן, אלא שלא אבדו אלא עד כדי חסרון המפרש במשנתנו, לחטים ולארוז תשעה חצאי קבין לכור וכו' [יד]. אבל אם אבדו יותר מכדי חסרון, מודים חכמים לרבן שמעון בן גמליאל דמוכרו בבית דין. והלכה פחכמים:

פרק ג - משנה ז

המפקיד פרות אצל חברו. וערבן הנפקד עם פרותיו והיה מסתפק מהן ואינו יודע שעור מה שאכל. כשבא להחזירן יוציא לו חסרונות, יפחת כמה הם רגילים לחסר: תשעה חצאי קבין לכור. הכור שלשים סאין, והסאה ששה קבין: הכל לפי המדה. כן לכל כור וכור: הכל לפי הזמן. שהניחם ביגדו. לכל שנה ושנה ינכה לו כך: מה אכפת להו לעכברים. כך אוכלים ממדה מעטת כמו ממדה מרבה. הלכך תשעה חצאי קבין לשנה בין לכור

בין לעשרה כורין: **אם היתה מדה מרבה**. שהפקיד אצלו הרבה, מעשרה כורין ולמעלה **[טז]**, לא יוציא לו חסרונות: **מפני שהן מותרות**. שבימות הגרן פשםפקידים החטים, יבשים, ובימות הגשמים פשמחזירן, נופחות. ובאכילת עכברים אינן נחסרין כל כך לכל פור וכור, דכלי האי לא אכלי עכברים מעשרה כורין, הלכך נפחתו משלמת למה שעכברים אוכלים. ואין הלכה לא כרבי יהודה ולא כרבי יוחנן בן נורי. וכל השעורים הללו בארץ ישראל ובימי התנאים. אבל בשאר ארצות ובזמנים הללו, הכל כפי מה שרגילים הזרעים לחסר באותה מדינה ובאותו זמן:

פרק ג - משנה ח

יוציא לו שתות לין. אם הפקיד אצלו יין וערבו עם יינו **[יז]**, הקנקנים בולעים שתות: **רבי יהודה אומר חמש**. שהקרקע שהיו עושים ממנו הקנקנים באתריה דרבי יהודה בלע חמש. והכל לפי המקום: **אף המוכר וכו'**. כשם שאמרו שמרים במפקיד, כך אמרו במוכר. שהמוכר שמן לחברו ונותן לו מתוך חביותיו שמן מזקק תמיד שהוא מסתפק ממנו, הרי הלוקח מקבל עליו לפחת לו לג ומחצה מחמת שמרים לכל מאה לג. ואין הלכה **כרבי יהודה**:

פרק ג - משנה ט

לא יחדו לה הבעלים מקום. בבית שומר, לומר לו זוית זו השאילני: **לצרכו**. להשתמש בה **[יט]**: **לצרכה**. שהיתה במקום שקרובה להשתבר: **אם משנהיחה**. שכלה תשמישו הניחה במקום משתמר. בין שטלטלה מתחלה לצרכו, בין שטלטלה לצרכה, פטור. דאמרינן משנהחזירה הרי היא ברשות הבעלים כבתחלה, ואינו עליה אלא כשומר חנם ופטור על אנסייה, ואף על פי שלא הודיע לבעלים לומר נטלתיה והחזרתיה. ורישא דמתניתין רבי ישמעאל היא, דאמר בגויב טלה מן העדר והחזירו למקומו שהוא פטור דלא בעינן דעת בעלים **[כ]**. והאי דקתני לא יחדו לה הבעלים מקום, לא מבעיא קאמר, לא מבעיא יחדו לה הבעלים מקום והחזירה למקומה לאחר שגשתמש בה לצרכו שהוא פטור, ואף על פי שלא הודיע לבעלים, שהרי החזירה למקום המיוחד לה, אלא אפלו לא יחדו לה הבעלים מקום, דלאו למקום מיוחד לה החזירה, פטור, הואיל והחזירה למקום משתמר, דלא בעינן דעת בעלים: **ובין משנהיחה לצרכו חיב**.

סיפא זו אֶתְאֵן לְרַבִּי עֲקִיבָא דְאָמַר בְּגוֹנֵב טָלָה מִן הָעֵדָר וְהַחֲזִירוּ לְמִקְוָמוֹ וְנֶאֱמַר, לְעוֹלָם הוּא חֵיב, עַד שְׂיֻדֵּיעַ לְבַעְלִים שְׁגָנֵב וְהַחֲזִיר **[כא]**. וְהָכָא נִמְי לְאַחַר שְׁנִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לְצָרְפוֹ וְנַעֲשֶׂה גִזְלוֹן עֲלֶיהָ, אִף עַל פִּי שְׁהֵנִיחָה בְּמִקְוֹם הַמְּשֻׁתְּמֵר, חֵיב. וְהָאִי דְקִתְנֵי בְּסִיפָא יַחְדוּ לָהּ הַבְּעָלִים מְקוֹם, לֹא מִבְּעֵינָא קְאָמַר, לֹא מִבְּעֵינָא לֹא יַחְדוּ שֶׁהוּא חֵיב מִשְׁהֵנִיחָה לְאַחַר שְׁנִשְׁתַּמֵּשׁ לְצָרְפוֹ, דְּהָא לֹא הֵנִיחָה בְּמִקְוֹם הַמֵּיחָד לָהּ, אֶלֶּא אֶפְלוּ יַחְדוּ לָהּ מְקוֹם, שְׁחִזַר וְהֵנִיחָה בְּמִקְוָמָהּ, חֵיב, דְּבַעֲיֵנוּ דַעַת בְּעָלִים. וְרִישָׁא רַבִּי יִשְׁמַעֵאל וְסִיפָא רַבִּי עֲקִיבָא. וְהָכִי מוֹקְמִינוּ לָהּ בְּגִמְרָא:

פרק ג - משנה י

צָרְוֹן. בְּסוּדְרוֹ: וְהַפְּשִׁילָן לְאַחוּרָיו. אִף עַל פִּי שְׁשֻׁמְיָרָה מְעַלָּה הִיא, חֵיב, שֶׁהַמּוֹלִיד מְעוֹת שֶׁל פְּקֻדוֹן מִמִּקְוֹם לְמִקְוֹם אֵין לָהֶם שְׁמִירָה אֶלֶּא בְּיָדוֹ, דְּכַתִּיב (דְּבָרִים יד) וְצָרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ, אִף עַל פִּי שְׁצָרוּרִים הֵם, יִהְיוּ בְּיָדְךָ. וְאִם בְּבֵית הוּא, אֵין לָהֶם שְׁמִירָה אֶלֶּא בְּקִרְקַע **[כב]**, וּבְכַתֵּל, בְּטַפַּח הַסְּמוּדָּה לְתַקְרָה אוּ בְּטַפַּח הַסְּמוּדָּה לְאַרְץ. שְׂאִין דְּרָךְ הַגְּנָבִים לְחַפֵּשׂ שָׁם. וְאִם שְׁמֵר בְּעֵינָיו אַחַר, פּוֹשַׁע הוּא וְחֵיב. אֶלֶּא אִם כֵּן הִתְנָה מִתְחַלָּה עִם הַמְּפַקִּיד שֶׁעַל מְנַת כֵּן הוּא מְקַבֵּל הַפְּקֻדוֹן, שֶׁלֹּא יִתְחַיֵּב בְּכָל הַשְּׁמִירוֹת הַלְלוֹ: **לְבָנוּ וּלְבָתוֹ הַקְּטָנִים**. אֲבָל לְגֹדוֹלִים, נִשְׁבָּעִים הֵם **[כג]** שְׁשֻׁמְרוּ כְּדָרְךָ הַשּׁוֹמְרִים, וּפְטוּר. וְלֹא אֶמְרִינוּ בְּהָא שׁוֹמֵר שְׁמֵסֵר לְשׁוֹמֵר חֵיב, שְׁדָרְךָ הָאָדָם לְהַפְּקִיד מַה שְׁהַפְּקִיד בְּיָדוֹ, בְּיָד אֲשֶׁתּוֹ וּבְנָיו. וְכָל הַמְּפַקִּיד, עַל דַּעַת שְׁיִתְנַם הַנֶּפֶקֶד בְּיָד אֲשֶׁתּוֹ וּבְנָיו הוּא מְפַקִּיד:

פרק ג - משנה יא

אִם צָרוּרִין. וְחַתוּמִין, אוּ קְשׁוּרִים קֶשֶׁר מְשֻׁנָּה: **לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן**. אֲבָל אִם אֵינָם חַתוּמִים אוּ קְשׁוּרִים קֶשֶׁר מְשֻׁנָּה, אִף עַל פִּי שְׁצָרוּרִין **[כד]**, הָרִי הוּן כְּמִתְרִין וְכֹאֵלוּ אֵינָם קְשׁוּרִים כָּלֵל, וּמִתֵּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן: **חֵיב בְּאַחֲרֵי־וֹתָן**. וְאֶפְלוּ לֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן הוּא עֲלֵיהֶם שׁוֹמֵר שְׂכָר, מִפְּנֵי שֶׁיִּכּוֹל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, וְחֵיב בְּגִנְבָה וְאֶבְדָּה **[כו]**. וְאִם נִשְׁתַּמֵּשׁ, הוּא מְלוֹה גְּבִיָּה וְחֵיב אִף בְּאֲנָסִים: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר פְּשִׁלְחָנִי**. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

יִלְקָה בְּחֶסֶד וּבִיתָר. בְּמָה שֶׁחָסַר הַפְּקָדוֹן, וּבְמָה שֶׁהוֹתִיר. כְּגוֹן שֶׁהִפְקִיד אָצְלו רַחַל טְעוּנָה צָמֵר, אוֹ מְעַבְרֵת, וְנִגְזְזָה אוֹ יִלְדָה לְאַחַר שֶׁשָּׁלַח בָּהּ יָד, מְשַׁלֵּם אוֹתָהּ וְאֶת גִּזְוֹתֶיהָ וְאֶת וְלְדוֹתֶיהָ, וְנִמְצָא שֶׁהוּא לֹקֵה בְּמָה שֶׁחָסְרָה אָצְלו. וּבִיתָר, שֶׁאִם נִתְעַבְּרָה אוֹ טְעֵנָה צָמֵר כְּשֶׁהִיא אָצְלו, מְשַׁלֵּם אוֹתָהּ טְעוּנָה וּמְעַבְרֵת כְּמוֹת שֶׁהִיא עֶכְשָׁיו, וְהָרִי לֹקֵה בִּיתָר: **וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים כְּשַׁעַת הוּצָאָה.** מִבֵּית הַבְּעָלִים **[כט]**, אִם טְעוּנָה טְעוּנָה, וְאִם רִיקְנִית רִיקְנִית: **רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר כְּשַׁעַת הַתְּבִיעָה.** כְּמוֹ שֶׁהוּא הַפְּקָדוֹן בְּשַׁעַת הַעֲמֻדָה בְּדִין. דְּכָתִיב (ויקרא ה) לְאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתְּנֵנוּ בְּיוֹם אֲשַׁמְתּוּ, יִתֵּן כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּיוֹם אֲשַׁמְתּוּ, בְּיוֹם שֶׁמֵּת חַיִּב בּוֹ בְּדִין. וְהִלְכָה כְּבֵית הַלֵּל: **הַחוֹשֵׁב לְשַׁלַּח יָד בַּפְּקָדוֹן.** אָמַר בְּפָנָי עֲדִים אָטַל פְּקָדוֹנִי שֶׁל פְּלוֹנִי לְעֶצְמִי: **בֵּית שְׁמַאי מְחִיבִים.** דְּכָתִיב (שמות כב) עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע, מִשָּׁעָה שֶׁדָּבַר לְשַׁלַּח יָד הוּי פּוֹשֵׁעַ: **עַד שֶׁיִּשְׁלַח בּוֹ יָד.** דְּכָתִיב אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמַלְאכְתָּ רַעְהוּ. וְהִיא עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע, דְּרָשִׁי בֵּיהּ בֵּית הַלֵּל, אָמַר לְעַבְדּוֹ וְלְשִׁלּוּחוֹ לְשַׁלַּח יָד בַּפְּקָדוֹן מִנִּין שֶׁהוּא חַיִּב, תִּלְמוּד לֹמַר עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע **[לא]**: **פִּיצַד, הֵטָה אֶת הַחֲבִית.** הַשְׁתָּא מְפָרֵשׁ לְמַלְתֵּיהּ דְּבֵית הַלֵּל. וְאֵית סְפָרִים דְּלֹא גָרְסִי כִּיצַד. וּמַלְתָּא בְּאַנְפִּיהּ נִפְשָׁהּ הִיא: **וְנִשְׁבְּרָה.** לְאַחַר זְמַן: **אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא רְבִיעִית.** דְּשִׁלּוּחוֹת יָד אֵינוֹ מִתְחַיֵּב בְּאַנְסִים עַד שֶׁיִּמְשֹׁד אוֹ יִגְבִּיֵה דְהוּי קִנְיָה: **הַגְּבִיָּה וְנָטַל.** לְאוֹ דְּוָקָא נָטַל, דְּמְכִי אֲגַבְהָה עַל מְנַת לְטַל חַיִּב בְּאַנְסִיָּה אֶפְלוֹ לֹא נָטַל מִמֶּנָּה כְּלוּם **[לב]**. וְאִם נָטַל רְבִיעִית מִן הַחֲבִית וְהַחֲמִיץ הֵינָן הַנְּשָׂאָר בְּחֲבִית אַחַר כֵּן, אִף עַל פִּי שֶׁלֹּא הַגְּבִיָּה הַחֲבִית, מְשַׁלֵּם כָּל הַיֵּין, שֶׁהוּא גָרַם לַיֵּין שֶׁהַחֲמִיץ, וְגִירֵי דִידִיָּה הוּא דְאַהֲנִי לִיהּ **[לג]**:

הַזֶּהב קוֹנָה אֶת הַכֶּסֶף. כָּל דְּבַר שֶׁהוּא חָשׁוּב לְהִיּוֹת מְטַבֵּעַ וְחָרִיף לְנִתְּנוּ בְּהוּצָאָה, דִּין מְעוֹת יֵשׁ לוֹ, וְאֵינוֹ קוֹנָה אֶת שְׁכַנְגָדוֹ שְׁאֵינוֹ חָשׁוּב מְטַבֵּעַ

וְאִינוּ חֲרִיף בְּהוֹצָאָה כְּמוֹתוֹ. וּמִי שֶׁאֵין טְבֵעוֹ חָשׁוּב וְחָרִיף, דִּין פְּרוֹת יֵשׁ לוֹ, וּמְשִׁיכְתּוֹ הוּא קִיּוּם דְּבַר. לְפִיכֵךְ מִפִּי מִשְׁדֵּי הָאֶחָד דִּינְרֵי זָהָב, קָנָה הַשְּׂנִי דִּינְרֵי כֶסֶף [א] בְּכֹל מְקוֹם שֶׁהֵם [ב], וְאֵין אֶחָד מֵהֶם יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. דְּדִינְרֵי זָהָב הֵווּ פְּרוֹת לְגַבֵּי דִינְרֵי כֶסֶף: וְהַכֶּסֶף אֵינוֹ קוֹנֶה אֶת הַזָּהָב. דְּדִינְרֵי כֶסֶף שֶׁהֵם חֲרִיפִים בְּהוֹצָאָה, דִּין מְעוֹת יֵשׁ לָהֶם לְגַבֵּי דִינְרֵי זָהָב. וְאִם מִשְׁדֵּי הָאֶחָד דִּינְרֵי כֶסֶף, לֹא קָנָה הָאֶחָר דִּינְרֵי זָהָב עַד שֶׁיִּמְשֵׁךְ, דְּמְעוֹת אֵינָן קוֹנוֹת. וְהֵינּוּ טַעְמָא נִמְי שְׁנַחֲשֵׁת קוֹנֶה אֶת הַכֶּסֶף, דְּפְרוּטוֹת שֶׁל נַחֲשֵׁת שֶׁאֵין טְבֵעוֹן חָשׁוּב כָּל כֶּךָ, הֵווּ פִּירֵי לְגַבֵּי דִינְרֵי כֶסֶף, וְהַכֶּסֶף אֵינוֹ קוֹנֶה אֶת הַנַּחֲשֵׁת: מְעוֹת הָרְעוּת. שְׁנַפְסְלוּ [ד]: אֶסִּימוּן. שְׁנַעֲשֵׂה בְּמִדַּת הַמְּטָבֵעַ הַיּוֹצֵא אֶלְאָ שְׁעֵדִין לֹא טְבֵעוּ עָלָיו צוּרָה [ה]: כָּל הַמְּטַלְטְלִין קוֹנִין זֶה אֶת זֶה. אִם הַחֲלִיף אֵלוֹ בְּאֵלוֹ, כִּיּוֹן שֶׁמִּשְׁדֵּי הָאֶחָד קָנָה חֲבֵרוֹ. וְהֵאֵי כָּל [ז], לְאֶתוּי אֶפְלוֹ כִּיס מְלֵא מְעוֹת בְּכִיס מְלֵא מְעוֹת:

פרק ד - משנה ב

נָתַן לוֹ מְעוֹת וְלֹא מִשְׁדֵּי הַיִּמְנוֹ פְּרוֹת יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. זֶה וְזֶה. וְתִקְנַת חֲכָמִים הִיא. דְּדַבֵּר תּוֹרָה מְעוֹת קוֹנוֹת, כְּדֹא שֶׁכָּחוּ גַבֵּי הַקֶּדֶשׁ דְּכֹתִיב וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ [ט], וּמָה טַעַם אָמְרוּ מְשִׁיכָה קוֹנֶה וְלֹא מְעוֹת, גְּזָרָה שְׂמָא יִנַּח לֹקַח מִקְחוֹ בְּבֵית מוֹכֵר זְמַן מְרַבָּה, וְתַפֵּל דְּלִקְהָ [י] בְּשִׁכּוֹנַת הַמוֹכֵר וְלֹא יַחוּשׁ לְטָרַח וְלַהֲצִיל [יא], לְפִיכֵךְ הַעֲמִידוֹם בְּרִשׁוּתוֹ לַחְזֹר בּוֹ [יב] אִם יִרְצָה, דְּכִיּוֹן דָּאִם יִתְיַקְרוּ בְּרִשׁוּתוֹ יִתְיַקֵּר וְיַחְזֹר בּוֹ מִן הַמְּכָר וְיִהֵא הַשְּׂכָר שְׁלוֹ, כְּדִידִיָּה חָשִׁיב לְהוּ וְטָרַח וּמַצִּיל [יג]: אֲבָל אָמְרוּ מִי שֶׁפָּרַע וְכוּ'. אֵף עַל פִּי שֶׁיָּכוֹל לַחְזֹר בּוֹ, אוֹרְרִין אוֹתוֹ בְּבֵית דִּין וְאוֹמְרִים עָלָיו מִי שֶׁפָּרַע מִדּוֹר הַמְּבוּבֵל וּמִדּוֹר הַפְּלֵגָה וּמֵאֲנָשֵׁי סְדוּם וְעַמּוּרָה וּמִן הַמְּצַרִּים שֶׁשְּׁטַפּוּ בָּיָם, הוּא עֲתִיד לְפָרַע מִמֵּי שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד בְּדַבּוּרוֹ. וְאַחַר כֵּךְ מַחְזִיר לוֹ אֶת מְעוֹתָיו: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר כָּל שֶׁהַכֶּסֶף בִּידוֹ יָדוֹ עַל הָעֲלִיוֹנָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אִמְלַתִּיהָ דְּתַנָּא קָמָא קָאֵי דְּאָמַר נָתַן לוֹ מְעוֹת וְלֹא מִשְׁדֵּי מִמְנוֹ פְּרוֹת יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ בֵּין מוֹכֵר בֵּין לֹקַח, וְאֵתָא רַבִּי שְׁמַעוֹן לְמִימַר דְּזַמְנִין דְּמִי שֶׁהַכֶּסֶף בִּידוֹ דְּהֵינּוּ הַמוֹכֵר [טו] שֶׁקִּבֵּל אֶת הַכֶּסֶף יָדוֹ עַל הָעֲלִיוֹנָה, וּבִידוֹ לְקִים אֶת הַמְּכָר אִם יִרְצָה וְאֵין הַלּוֹקַח יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ, כְּגוֹן שֶׁהִיתָה עֲלֵיתוֹ שֶׁל לֹקַח שְׁכוּרָה אֶצֶל הַמוֹכֵר, דְּהַשְׁתָּא אִם הַמוֹכֵר רוּצָה שֶׁיְהִיָּה הַמְּכָר קָים אֵין הַלּוֹקַח יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ אֵף עַל פִּי שֶׁלֹא מִשְׁדֵּי, דְּטַעְמָא מֵאֵי אָמוּר רַבְּנָן מְשִׁיכָה קוֹנֶה וְלֹא מְעוֹת, גְּזָרָה שְׂמָא יֹאמֵר לוֹ מוֹכֵר לְלוֹקַח נִשְׂרַפּוּ חֲטִיף בְּעֲלִיָּה, הֲכָא דְּעֲלִיָּה דְּלוֹקַח הִיא, אֵי נִפְלָה דְּלִקְהָ אִיהוּ טָרַח וּמִיתֵי לָהּ. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. אֶלְאָ אֵף עַל פִּי שֶׁעֲלֵיתוֹ שֶׁל לֹקַח שְׁכוּרָה אֶצֶל הַמוֹכֵר, כָּל זְמַן שֶׁלֹא מִשְׁדֵּי יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ בֵּין לֹקַח בֵּין מוֹכֵר [טז]:

פרק ד - משנה ג

הַאֲוֹנָא אַרְבַּעָה כֶּסֶף. אַרְבַּעָה מְעוֹת כֶּסֶף שֶׁהֵם שֵׁשׁ מְעוֹת בְּדִינָר, וְהִסְלַע אַרְבַּע דִּינָרִין: **מַעֲשָׂרִים וְאַרְבַּע כֶּסֶף לְסַלַּע.** אִם הָיָה הַמִּקְח בְּדָמֵי הִסְלַע **[יח]** שֶׁהוּא עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מְעוֹת, דְּהַשְׁתָּא הוּיָא אֲוֹנָא שְׁתּוּת לְמִקְח, חֵיב לְהַשִּׁיב לוֹ כָּל אֲוֹנָתוֹ אַרְבַּעָה כֶּסֶף: **עַד מַתִּי מִתָּר לְהַחֲזִיר.** מִי שֶׁנִּתְאַנָּה. וְהָא דִּנְקֻט לְשׁוֹן מִתָּר, לְאַשְׁמוּעִינָן דְּלִיכָא אֶפְלוּ מִי שֶׁפָּרַע לְהַחֲזִיר הַמִּקְח אוֹ שִׁיתָן לוֹ אֲוֹנָתוֹ: **עַד כְּדֵי שִׁירָאָה.** הַמִּקְח לְתַגְר אוֹ לְאַחַד מִקְרוּבֵיו. וְאִם שָׁהָה יוֹתֵר, מָחַל עַל אֲוֹנָתוֹ. וְהַמּוֹכֵר לְעוֹלָם חוּזֵר, שֶׁהָרִי אֵין הַמִּקְח בְּיָדוֹ שְׁיֻכַּל לְהִרְאוֹת לְתַגְר אוֹ לְקָרוּבוֹ אִם נִתְאַנָּה. וְאִם נוֹדַע שֶׁבָּא לְיָדוֹ דְּבָר כִּיּוֹצֵא בְּמִמְכָרוֹ וְיָדַע שֶׁטָּעָה וְשָׁתַק וְלֹא תָבַע, אֵינּוּ יָכוֹל לְחַזֵּר וְלִתְבַּע, שֶׁהָרִי מָחַל: **וְשִׁמְחוּ תַגְרֵי לוֹד.** שֶׁהָיוּ בְּקִיאֵין בְּסַחֲוֹרָה וּמוֹכְרִין בְּלִקְרָא. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי טַרְפוֹן:

פרק ד - משנה ד

אֵין אֲוֹנָא לְתַגְר. מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּקִי **[כ]** וּמִסְתַּמָּא אַחוּלֵי אַחִיל גְּבִיָּה, וְהָאֵי דְזַבְנָא הָכִי, מִשּׁוּם דְּאַתְרָמִי לִיָּה זְבִינָא אַחֲרִיתִי, וְהַשְׁתָּא הוּא דְקִבְעֵי לְמַהְדֵּר בֵּיָּה. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: **מִי שֶׁהִטִּל עָלָיו יָדוֹ עַל הָעֲלִיּוֹנָה.** מִי שֶׁנִּתְאַנָּה: **תָּן לִי מְעוֹתֵי.** אִם נִתְאַנָּה לּוֹקֵחַ **[כא]**. וּמִתְנִיתִין רַבִּי יְהוּדָה הַנֶּשִׂיאָה הִיא. וְלִית הִלְכָתָא כְּוַתִּיָּה, אֶלָּא אִם הָאֲוֹנָא שְׁתּוּת, קָנָה וּמִחֲזִיר אֲוֹנָא. יוֹתֵר מְשִׁתּוּת, בְּטַל מִקְח:

פרק ד - משנה ה

כְּמָה תְּהָא סַלַּע חֲסָרָה. מְטַבַּע הַיּוֹצֵא וְתַמִּיד הוּא שׁוֹחֵק וְחָסֵר, כְּמָה תַחֲסֹר וְאִם הוֹצִיאָה לֹא תְּהָא אֲוֹנָא: **אַרְבַּע אֶסְרִין.** לְסַלַּע: **אֶסֶר לְדִינָר.** וְהוּא אֶחָד מִן עֶשְׂרִים וְאַרְבַּעָה בּוֹ. דְּשֵׁשׁ מְעָה כֶּסֶף הוּא דִינָר, מְעָה שְׁנֵי פְּנִדְיוֹנִים, פְּנִדְיוֹן שְׁנֵי אֶסְרִין: **אַרְבַּעָה פְּנִדְיוֹנִים.** אֶחָד מְשָׁנִים עֶשֶׂר: **שְׁמֹנֶה**

פרק ד - משנה ו

בְּכַרְכִּים. שֵׁשׁ שָׁם שְׁלַחְנִי, עַד כְּדִי שְׁיִרְאָה לְשַׁלְּחָנִי: **בְּכַרְכִּים.** שָׂאִין שָׁם שְׁלַחְנִי: **עַד עֶרְבֵי שַׁבָּתוֹת.** שֶׁבֵּא לְהוֹצִיא בְּעֶרְבַּ שַׁבָּת לְסַעוּדַת שַׁבָּת, אִזּוּ יָדַע אִם יוּכַל לְהוֹצִיאָהּ וַיִּקְבְּלוּהָ מִמֶּנּוּ: **וְאִם הָיָה מִכִּירָה.** הִכִּי קָאָמַר, וְאִם חֲסִיד הוּא וְרוֹצֵה לַעֲשׂוֹת לְפָנָיִם מְשׁוּרְתֵי הַדִּין, אִם מִכִּיר שֶׁהִיא הַסֵּלַע שֶׁנִּתֵּן לוֹ, יִקְבְּלָנָה מִמֶּנּוּ אֶפְלוּ לְאַחַר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ: **וְאִין לוֹ עָלָיו אֵלָא תַרְעֻמַּת.** הִכִּי קָאָמַר, וְאַחַר שָׂאִינוּ חֲסִיד וְלֹא רָצָה לְקַבְּלָהּ מִמֶּנּוּ, אִין לָזָה עָלָיו אֵלָא תַרְעֻמַּת. דְּאִיהוּ הוּא דְּאֶפְסִיד אֲנִפְשִׁיהָ שְׁלֵא הִחְזִירוּ בְּזִמְנֵהּ: **וְנוֹתְנָה לְמַעֲשֵׂר שְׁנִי.** אַחֲסָרָה כְּדִי אוֹנָא קָאִי. וְנוֹתְנָה לְמַעֲשֵׂר שְׁנִי בְּשׁוּיָהּ, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ מְשׁוּם אֶסִימוֹן שָׂאִין מַעֲשֵׂר שְׁנִי מִתַּחֲלָל אֵלָא בְּמִטְבַּע שֵׁשׁ בּוֹ צוּרָה, דְּשָׁם מִטְבַּע יֵשׁ עָלָיו, דְּמִי שָׂאִינוּ לּוֹקְחָהּ בְּשׁוּיָהּ בְּתוֹרַת מִטְבַּע אֵלָא כְּמוֹ נִסְכָּא שֶׁל כְּסָף, אִינוּ אֵלָא נִפְשׁ רָעָה:

פרק ד - משנה ז

הַאוֹנָא אַרְבַּעַת כְּסָף. לְמַקְחַ סֵּלַע שֶׁהוּא עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מְעוֹת כְּסָף. נִמְצָא הַאוֹנָא שְׁתוֹת כְּדָאֲמַרְן. וְחִזְר וְשִׁנְאָה מְשׁוּם דְּבַעֲי לְמִתְנִי הַטַּעֲנָה שְׁתֵּי כְּסָף **[כה]**: **וְהַטַּעֲנָה שְׁתֵּי כְּסָף.** שָׂאִין שְׁבוּעַת הַדִּינָיִם עַל טַעֲנָה שֶׁהִיא פְּחוּתָה מִשְׁתֵּי כְּסָף, שֶׁטַּעֲנֵנוּ שָׁוֶה שְׁתֵּי מְעוֹת כְּסָף יֵשׁ לִי בְּיָדְךָ, וְזֶה יוֹדָה לוֹ מִהֶם שָׁוֶה פְּרוּטָה וַיִּכְפֹּר הַשָּׂאֵר, אוֹ יוֹדָה לוֹ הַכֹּל **[כו]** וַיִּכְפֹּר פְּרוּטָה: **וְהַהוֹדָא שָׁוֶה פְּרוּטָה.** לְהִיּוֹת הוֹדָאָה בְּמַקְצֵת וַיִּתְחַיֵּב שְׁבוּעָה: **הַמוֹצָא שָׁוֶה פְּרוּטָה.** אֲבָל בְּצִיר מִהִכִּי אִינוּ חַיֵּב לְהַכְרִיז, דְּכַתִּיב (דְּבָרִים כג) אֲשֶׁר תֵּאבֵד מִמֶּנּוּ, פֶּרֶט לְאַבְדָּה שָׂאִין בֵּה שָׁוֶה פְּרוּטָה: **יּוֹלִיכְנוּ אַחֲרָיו.** אִם הוֹדָה שֶׁנִּשְׁבַּע לְשָׁקֵר, דְּאִזּוּ אִין לוֹ כְּפָרָה עַד שֶׁיִּחְזִירָנוּ לִידּוֹ מִמֶּשׁ וְלֹא לִידּוֹ שְׁלוּחוֹ, דְּכַתִּיב (בְּמִדְבָר ה) וְנָתַן לְאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ:

האוכל תרומה. גדולה. זר שאכל תרומה גדולה בשוגג: **ותרומת מעשר.** מעשר מן המעשר: **ותרומת מעשר של דמאי.** הלוקח תבואה מעם הארץ, צריך להפריש תרומת מעשר, אבל לא תרומה גדולה, שהיו הכל זהירים בה: **והחלה והפכורים.** כל הגי חמשה חד נינהו, דכלהו אקרו תרומה, ומשם אחד הם באין: **נטע רבעי.** גמר קדש קדש ממעשר שני דמוסיף חמש. ותרניהו נמי חד חשיב להו, דמחד קרא נפקי פיון דממעשר יליף: **ומעשר שני שלו.** דוקא. מוסיף חמש, דאיש ממעשרו כתיב: **הקדשו.** ולא של אחרים, המקדיש כתיב: **הנהנה.** בשוגג, חיב קרבן מעילה **[כט]** וחמש:

אלו דברים שאין להם אונאה וכו'. דאמר קרא (ויקרא כה) וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך, דבר הנקנה מיד ליד, יצאו קרקעות שאינן מטלטלין, יצאו עבדים שהקשו לקרקעות. יצאו שטרות, דכתיב וכי תמכרו ממכר, דבר שגופו מכור וגופו קנוי, יצאו שטרות שאינם עומדים אלא לראיה שבהו. הקדשות, אמר קרא אחיו, אחיו ולא הקדש: **לא תשלומי כפל.** דכתיב בטוען טענת גנב (שמות כב) על כל דבר פשע, כלל. על שור על חמור וכו', פרט. על כל אבדה, חזר וכלל. כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט מפרש דבר המטלטל וגופו ממון, אף כל דבר המטלטל וגופו ממון. יצאו קרקעות שאינן מטלטלין. יצאו עבדים שהקשו לקרקעות. יצאו שטרות שאף על פי שהם מטלטלין אין גופן ממון. הקדשות, אמר קרא רעהו, רעהו ולא הקדש **[לג]**: **ולא תשלומי ארבעה וחמשה.** אם גנב וטבח ומכר שור או שה של הקדש. דתשלומי ארבעה וחמשה אמר רחמנא ולא תשלומי שלשה לשה וארבעה לשור, דכיון דאמעית מכפל, בציר להו חדא, שהכפל בטובת ומוכר בכלל תשלומי ארבעה וחמשה הו: **נושא שכר אינו משלם.** דכתיב (שם) כי יתן איש אל רעהו, כלל. חמור או שור או שה, פרט. וכל בהמה לשמר, חזר וכלל. כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט מפרש דבר המטלטל וכו'. הקדשות, אמר קרא רעהו, ולא הקדש: **קדשים שחיב באחריותו.** אמר הרי עלי עולה והפרישה, והוממה ומכרה: **יש להם אונאה.** דכיון דאם מתה או נגנבה חיב באחריותה, דיליה היא, ואל תונו איש את אחיו קרינא ביה: **ושאינו חיב באחריותו.** כגון דאמר הרי זו: **אף המוכר ספר תורה.** לפי שאין קץ לדמיה: **מרגלית ובהמה.** מפני שאדם רוצה לזונו. מי שיש לו שור יפה לחרישה מחזר על אחר שפמותו [לצמדו עמו בעולו], שאם בא להצמיד תחת העל שור חלש עם הבריא מקלקל את הבריא, וכן מרגלית נאה למלאות עם חברתה בזהב מן היחידית. ואין

הִלְכָה לֹא כָרְבִי יְהוּדָה וְלֹא כָרְבִי שְׁמַעוֹן :

פרק ד - משנה י

כָּךְ אֹנְאָה בְּדַבְרִים. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה) וְלֹא תוֹנֵנוּ אִישׁ אֶת עַמִּיתוֹ וְיִרְאֶתָּה מֵאֲלֵהֶיךָ, זֶה נֶאֱמַר בְּאֹנְאָת דְּבָרִים שֶׁאֵין טוֹבָתְךָ וְרַעְתְּךָ מְסוּרָה לְהַפִּיר אֶלָּא לְלִבּוֹ שֶׁל מַדְבַּר שְׂיֹדֵעַ אִם לְרַעָה מִתְּכַוֵּן אִם לְטוֹבָה **[לו]** :

פרק ד - משנה יא

אֵין מְעַרְבִין פְּרוֹת בְּפְרוֹת. בַּעַל הַבַּיִת הָאוֹמֵר לְחֵבְרוֹ פְּרוֹת שְׂדֵה פְּלוֹנֵי אֲנִי מוֹכֵר לָךְ, לֹא יַעֲרֹב בְּפְרוֹת שְׂדֵה אַחֵר : וְאֵין צְרִיךְ לומר חֲדָשִׁים בִּישָׁנִים . פֶּסֶק לְמַכֵּר לוֹ יִשָּׁנִים, לֹא יַעֲרֹב עִמָּהֶם חֲדָשִׁים . שֶׁהַיִּשָּׁנִים יְבֻשִׁים וְעוֹשִׁים קִמַּח יוֹתֵר מִן הַחֲדָשִׁים : מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁבִּיחוֹ . קֶשֶׁה מִשְׁבִּיחַ אֶת הַרְדֵּי **[לח]** , לְפִיכֵךְ פֶּסֶק עִמּוֹ רֵד מְעַרְבֵי בּוֹ קֶשֶׁה, אֲבָל פֶּסֶק עִמּוֹ קֶשֶׁה לֹא יַעֲרֹב בּוֹ אֶת הַרְדֵּי : אֵין מְעַרְבִין שְׁמֵרֵי יַיִן . שֶׁל חֲבִית זוֹ בִּינֵן שֶׁל חֲבִית אַחֶרֶת **[לט]** : אֲבָל נוֹתֵן לוֹ אֶת שְׁמֵרָיו . שֶׁל יַיִן עֲצָמוֹ : לֹא יִמְכְּרוּ בַחֲנוּת . פְּרוּטָה פְּרוּטָה : אֶלָּא אִם כֵּן הוֹדִיעוּ . לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶן, מִיָּם מְעַרְבִין בּוֹ : וְלֹא לְתַגְרוֹ . לֹא יִמְכְּרוּ בִּיחָד וְאֵף עַל פִּי שֶׁהוֹדִיעוּ, לְפִי שֶׁאֵינּוּ לוֹקְחוֹ אֶלָּא לְרַמּוֹת וּלְמַכְרוֹ בַּחֲנוּת : מְקוֹם שֶׁנֶּהְגוּ לְהַטִּיל מִיָּם בִּיַּיִן . דְּוָקָא בֵּין הַגְּתוֹת **[מ]** יִטִּיל . דְּכִיּוֹן שֶׁנֶּהְגוּ אֵין כָּאֵן טְעוּת, שֶׁכָּל הַיַּיִנוֹת בַּחֲזָקָת כֵּן :

פרק ד - משנה יב

הַתְּגָר נוֹטֵל מִחֲמַשׁ גְּרָנוֹת. שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִים בּוֹ שֶׁלֹּא גָדְלוּ בְּשִׂדּוֹתָיו וּמִבְּנֵי אֲדָם הִרְבֵּה לוֹקֵחַ, וּבַחֲזָקָת כֵּן לוֹקְחִים מִמֶּנּוּ : מְגוּרָה . אוֹצֵר שְׂאוּגְרִין בּוֹ תְּבוּאָה . גֶּרֶן, הוּא שְׂדֵשִׁים בּוֹ אֶת הַתְּבוּאָה . וְדַרְדֵּךְ הַתְּגָר לְקִנּוֹת מִבְּעָלֵי בָתַיִם בְּשַׁעַת הַגֶּרֶן וּלְהַכְנִיס לְמְגוּרָה שְׁלוֹ : פֶּסֶם . גִּיגִית גְּדוֹלָה : וּבְלִבָּד שֶׁלֹּא יִתְכַוֵּן לְעַרְבֵן . לְהוֹצִיא קוֹל לְקִנּוֹת הָרַב מִמְּקוֹם מְשֻׁבַּח וּלְעַרְבֵי בּוֹ מִמְּקוֹם

אחר, ושכניו סבורים שכל הפרות מאותו מקום: ולא יפחת את השער. למכר בזול. מפני שהוא מרגיל לבא אצלו ומקפח מזונות חביריו: זכור לטוב. שמתוך כך אוצרי פרות מוכרין בזול. וכן הלכה: גריסין. פולין גרוסות ברחים, אחת לשתיים: לא יבר. את הפסלת. לפי שמתוך שנראות יפות הוא מעלה את דמיהן הרבה מדמי הפסלת שנטל מהן: וחכמים מתירין. שיכול הלוקח לראות ולהבחין כמה דמי הפסלת שנברר, מאלו שישגן באחרים. וטוב לו להעלות בדמיהן של אלו שהן מבררים, מפני הטרח. והלכה כחכמים: שלא יבר מעל פי המגורה. למעלה להראות יפות, ואת הפסלת שבתוכו לא ברר: לפי שאינו אלא כגונב את העין. בבררתו: מפרכסין. מתקנין ומיפין: לא את האדם. עבד כנעני העומד למכר:

ה

פרק

א

משנה

-

ה

פרק

איזהו נשך. שהוא נושך. דשקל מניה מאי דלא יחייב ליה: המרבה בפרות. המרבה שך לעצמו בפרות. ובין בהלואת כסף ובין בהלואת פרות הוי רבית [א]. שהרי מתרבה ממונו [ב]. אלא דבסיפא, רבית דרבנן קמפרש [ג], שהוא דרך מקח וממכר: דינר זהב. עשרים וחמשה דינרי כסף: וכן השער. כך היו נמכרין בעיר. והתר לו לתת מעות עכשיו על מנת לתן לו זה חטין כל ימות השנה בדמים הללו כשעור מעותיו [ד] ואף על פי שעכשיו אין לו חטין, דתנן בפרקין יצא השער פוסקין, אף על פי שאין לזה יש לזה, ויכול המוכר הזה לקנותם עתה במעות הללו: עמדו חטין בשלשים דינרין אמר לו תן לי חטין. וזה מתר אם נתן לו חטין. אבל אם פסק לתת לו בהן יין, אסור, שמא יוקיר היין, הואיל ואין לו יין. ואף על פי שפוסק עמו כשער היין של עכשיו וכבר יצא השער, הואיל ואינו נותן לו דמים שנוכל לומר יכול הוא לקנות יין בדמים שקבל אלא בא לעשות עליו דמי החטין חוב ולפסק על החוב יין, אסור אם יין אין לו. דאי הנה ליה יין, הוי קנוי לו מעכשיו לזה שבא לפסק על החוב יין, וכי איקר ברשותיה איקר:

פרק ה - משנה ב

מְרַבֵּין עַל הַשְּׂכָר. בַּשְּׂכָר הַמִּתְנַת מְעוֹת הַשְּׂכִירוֹת: **וְאִין מְרַבֵּין עַל הַמְּכָר.** בַּשְּׂכָר הַמִּתְנַת הַמְּקָח. וְטַעְמָא, מְשׁוּם דְשְׂכִירוֹת אֵינָה מְשַׁתְּלָמַת אֶלָּא לְבִסּוּף **[ו]**, הַלְכָּךְ כִּי שְׂקִיל מְנִיָּה סָלַע בְּחֻדְשׁ דְּהוּוּ לְהוּ שְׁתִּים עֶשְׂרֵה סְלָעִים אִין זֶה שְׂכָר הַמִּתְנַת מְעוֹת, שְׁהָרִי לֹא נִתְחַיֵּב לְשַׁלֵּם לוֹ שְׂכִירוֹת עַד סוּף הַחֻדְשׁ, וְהָאִי דְאָמַר לִיה אִם עֲכָשְׁוּ תַתְּנִי לִי הָרִי הִיא שְׂלָךְ בְּעֶשֶׂר סְלָעִים, אִי הָוָה מְקַדִּים לִיה הָוָה מְחִיל לִיה מִדְּמִי הַשְּׂכִירוֹת וּמוֹגֵר לִיה בְּפָחוֹת מְשׁוּיָה. אָבֵל גְּבִי מְכָר, מְשַׁמְשֵׁךְ הַמְּקָח דִּינוֹ לַתְּנֵן הַמְּעוֹת, וְכִי אָמַר לִיה אִם מְעַכְשָׁיו תַתְּנִי הָרִי הִיא לָךְ בְּאֶלְפֵי זֵז, הֵן הֵן דְּמִיָּה, וְכִי מְטַפֵּי עֲלִיהוּ לְגָרוֹן, שְׂכָר הַמִּתְנַת מְעוֹת הוּא: **מְכָר לֹא אֶת הַשְּׂדֵה וְכוּ'.** וְהוּא הַדִּין מְטַלְטְלִין וְכָל סְחוּרָה, אִם מְכָר לוֹ יוֹתֵר מְשׁוּיָה בַּשְּׂכָר הַמִּתְנַת מְעוֹת, אֲסוּר, וְהוּי אָבֵק רַבִּית מְדַבְּרִיהֶם. וְכָל אָבֵק רַבִּית אִם נָתַן אֵינָה יוֹצֵאָה בְּדִינִים. דְּאֵלוֹ רַבִּית קְצוּצָה דְאוֹרִיתָא יוֹצֵאָה בְּדִינִים:

פרק ה - משנה ג

הֵבֵא מְעוֹת וְטַל אֶת שְׂלָךְ אֲסוּר. הֵבֵא מוֹתֵר מְעוֹת שְׁעָלִיךְ וְטַל שְׂדֵה שְׂלָךְ, אֲסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן. וְכַגּוֹן שְׁאָמַר לוֹ מוֹכֵר לְלוֹקַח לְכִי מִיִּתִּית מוֹתֵר הַמְּעוֹת קִנְיָה מְעַכְשָׁיו, לְפִיכָךְ אֲסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן, שְׁאִם יֹאכַל מוֹכֵר הַפְּרוֹת בְּתוֹךְ כָּךְ, לְכַשְׁיָבִיא זֶה הַמְּעוֹת נִמְצָא שְׂדֵה זֶה קְנוּיָה לוֹ מִיּוֹם הַמְּכָר, וְזֶה אוֹכַל הַפְּרוֹת בַּשְּׂכָר הַמִּתְנַת מְעוֹתָיו. וְאִם יֹאכַל לוֹקַח פְּרוֹת מְעַכְשָׁיו, שְׁמָא לֹא יָבִיא מוֹתֵר הַמְּעוֹת וְיַחֲזִיר לוֹ זֶה מָה שְׁקָבֵל וְנִמְצָא שְׁלֵא הִיָּתָה שְׂדֵה קְנוּיָה לוֹ, דְּהָא לְכִי מִיִּתִּית קִנְיָה מְעַכְשָׁיו אָמַר לִיה, וְהָא לֹא אִיָּתִי, וּמְעוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת כְּמַלְוָה בְּעֶלְמָא הָיוּ אֶצֶל מוֹכֵר, וְזֶה אוֹכַל פְּרוֹת בַּשְּׂכָר: **הָרִי הִיא שְׁלוֹ.** וְכַגּוֹן דְּאָמַר לִיה קִנְיָה מְעַכְשָׁיו אִם לֹא אָבִיא לָךְ מְכָאן עַד שְׁלֵשׁ שָׁנִים, דְּלֹאוּ אֲסַמְכְּתָא הִיא אֶלָּא קִנְיָן גָּמוּר, שְׁעַל מְנַת מְכָר גָּמוּר הַחֲזִיק בָּהּ מְעַכְשָׁיו בְּדָמִים הִלְלוּ וְאוֹזִילוּ אוֹזִיל גְּבִיָּה, וְזֶה קָבֵל עָלָיו שְׁאִם יַחֲזִיר לוֹ מְעוֹתָיו עַד שְׁלֵשׁ שָׁנִים יִקְבְּלִים. וְהַפְּרוֹת יִהְיוּ מְנַחִים בְּיַד שְׁלִישׁ **[ח]**, אִם יַחֲזִיר הַלְוָה מְעוֹתָיו לְמַלְוָה עַד שְׁלֵשׁ שָׁנִים יִתְּנֵן הַפְּרוֹת לְלוֹה, וְאִם לֹאוּ יִתְּנֵן הַפְּרוֹת לְמַלְוָה, שְׁהִיָּתָה הַשְּׂדֵה קְנוּיָה לוֹ מִשְׁעַת הַלְוָאָה, וְאוֹתָהּ הַלְוָאָה דְּמִי הַשְּׂדֵה הִיָּתָה:

אין מושיבין חנוני למחצית שֶכָר. לא יאמר בעל הבית לחנוני הרי פרות נמכרים בשוק ארבע סאין בסלע ואתה מוכרן בחנות פרוטה פרוטה ומשתפר סאה, הילך פרות ושב ומכר בחנות והרוח נחלק. וטעמא דמלתא, משום דקימא לו הך עסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון, סתם המקבל פרקמטיא למחצית שֶכָר מקבל עליו אחריות חצי הקרן באנסים וזולא, הלכך ההיא פלגא כיון דמחייב באנסים מלוה היא אצלו שהרי היא שומא אצלו במעות בשער השוק ודינו לטל חצי שֶכָר, נמצא מתעסק בחציו של בעל הבית שהוא פקדון אצלו בשֶכָר המתנת מעות המלוה, לפיכך אסור. אלא אם כן ניתן לו שֶכָר עמלו שהוא עמל באותו החצי כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל מנה, אם היה נגר או נפח, כמה אדם רוצה לטל לבטל ממלאכה כבדה כזו ולעשות מלאכה קלה [ט]: אין מושיבין תרנגולים למחצה. לשום ביצים בדמים לבעל התרנגולת להושיבה עליהם לגדל אפרוחים למחצית שֶכָר מה שיהיו האפרוחים שוים יותר על דמי הביצים, דהואיל וזה מקבל עליו אחריות חצי דמי הביצים אם יתקלקלו או אם ימותו, הוה ליה פלגא מלוה, נמצא זה מגדל את חצין השני בשֶכָר המתנת מעותיו: ומזונו. מזון שהוא מוציא באפרוחים: ואין שמיין עגלים וסיחין למחצה. עכשיו הם שוים כד וקד, קבלם עליך לגדלם שנתים למחצית שֶכָר, ולמחצית הפסד אם ימותו: אבל מקבלים עגלים וסיחים. קטנים, בלא שומא [יד], שאם ימותו לא ישלם כלום, ואם יחיו יחלקו ביניהם: שיהיו משלשים. פרוש כשיעמדו על שליש גדולן [טו] ואז יחלקו: וחמור עד שתהא טוענת. משאוי. כד היה מנהגם לגדלם קדם קדם חלוקה:

שמיין פרה. גדולה, וחמור גדול, שראויין למלאכה, ומלאכתן כלה למקבל: למחצה. לחלק שבח שישביחו, בדמים ובולדות: לחלק את הולדות מיד. כשתבא שעת חלקתן, בבהמה דקה שלשים יום ובגסה חמשים יום: שמיין עגל עם אמו. ואין צריך לתן עמל ומזון לעגל [יז] אלא לאם. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל: ומפרין על שדהו. לשון פרה ורבה. ואית דגרסי ומפרין, בזי"ן. לשון פרזות תשב ירושלם (זכריה ב). כלומר מרחיב על שדהו. והוא שיאמר לו [חוכר למחפיר], אתה רגיל לקח בחכירות שדך עשרה כורין לשנה, הלויני מאתים זוז שאוכל להוציא לזבל

שְׂדֵה זוּ וּלְזָרְעָה וּלְחַרְשָׁה, וְאֲנִי מַעֲלָה לָךְ בַּחֲכִירוֹתָהּ שְׁנַיִם עָשָׂר כּוֹרִים
לְשָׁנָה וְאַחֲזִיר לָךְ מְעוֹתֶיךָ, זֶה מִתֵּנִי, דְּהוּי כְּאֵלוֹ מַעֲדִיף לוֹ שְׁנַיִם כּוֹרִים הַלְלוּ
מִפְּנֵי שְׂחוֹכְךָ מִמֶּנּוּ שְׂדֵה טוֹבָה וּמִשְׁבַּחַת שְׂחֲכִירוֹתָהּ יִפָּה מִחֲכִירוֹת שְׂדֵה
רְעָה:

פרק ה - משנה ו

אִין מְקַבְּלִין צֵאן בְּרִזָּל. כָּל אַחֲרֵיּוֹת הַנְּכָסִים עַל הַמְּקַבֵּל, וְשֵׁם אוֹתָם עָלָיו
בְּמַעוֹת, וְכָל זְמַן שְׂאִין נוֹתֵן לוֹ מְעוֹתָיו חוֹלְקִים הַשְּׂכָר. וְאִף עַל גַּב דְּמִשְׁנָה
יִתְרָה הִיא, דְּהָא תִּנְא לִיהָ לְעִיל אִין מוֹשִׁיבִים חֲנוּנִי לְמַחְצִית שְׂכָר מְשׁוּם
דְּמְקַבֵּל עָלֶיהָ פִּלְגָא בְּהַפְסַד, וְכָל שְׂכָן הָכָא דְקַבֵּל כָּל הָאַחֲרֵיּוֹת עָלָיו. נְקֻט
לִיהָ מְשׁוּם סִיפָא **[יח]**, אֲבָל מְקַבְּלִים צֵאן בְּרִזָּל מִן הַנְּכָרִים: **מִדַּעַת הַנְּכָרִי**.
כְּגוֹן יִשְׂרָאֵל שְׁלֹוּה מְעוֹת מִנְּכָרֵי בְּרַבִּית וּבִקְשׁ לְהַחֲזִירָם לוֹ, מִצֵּאוֹ יִשְׂרָאֵל
אַחַר וְאָמַר תִּנָּם לִי וְאֲנִי אֶעֱלֶה לָךְ כְּדָרְךָ שְׂאֵתָה מַעֲלָה לוֹ. אִם הֶעֱמִידוּ אֶצֶל
נְכָרִי, אִף עַל פִּי שְׂיִשְׂרָאֵל נוֹתֵנָם לוֹ בְּמַצּוֹת הַנְּכָרִי **[יט]**, מִתֵּנִי. וְאִם לֹא
הֶעֱמִידוּ אֶצֶל נְכָרִי, אֶסוּר. דְּהוּא נִיהוּ דְקָא מוֹזִיף לִיהָ בְּרַבִּית:

פרק ה - משנה ז

הִיָּה הוּא תַּחֲלָה לְקוֹצְרִים. וַיֵּשׁ לוֹ גְּדִישׁ וְעֵדִין לֹא יֵצֵא הַשְּׂעָר: **פּוֹסֵק עֲמוֹ**.
בְּאִיזָה שְׂעָר שְׂיִרְצָה, דְּכִיּוֹן דִּישׁ לוֹ אִין כָּאן רַבִּית, דְּמַעֲכָשִׁיו אוֹתוֹ גְּדִישׁ
קְנוּי לוֹ. וְאִף עַל גַּב דְּלֹא מְשָׁד, פִּיּוֹן דְּכִי אִין לוֹ נְמִי לֹא הָוָה אֶלָּא אֲבָק רַבִּית
דְּרַבְּנָן, כִּי יֵשׁ לוֹ לֹא גְזוּר **[כג]**: **עַל הָעֵבִיט**. כְּלִי גְדוֹל שְׂצוּבָרִים בּוֹ אֵת
הָעֵנְבִים לְפָנֵי דְרִיכָה וְהֵם מִתְחַמְּמִים לְהוֹצִיא יַיִנָם יִפָּה. וְשֵׁל זִיתִים קְרוּי
מַעֲטוֹן: **עַל הַבִּיצִים שֶׁל יוֹצֵר**. אִם הַכְּנִיס עֶפֶר וְעֵשָׂאוֹ בִּיצִים לַעֲשׂוֹת מֵהוֹן
קְדָרוֹת, פּוֹסֵק עֲמוֹ עַל הַקְּדָרוֹת בְּאִיזָה שְׂעָר שְׂיִרְצָה, וְאִף עַל פִּי שְׂלֹא יֵצֵא
הַשְּׂעָר: **וְעַל הַסִּיד**. פּוֹסֵק עֲמוֹ בְּאִיזָה שְׂעָר שְׂיִרְצָה מִשְׂיִשְׁקַעְנוֹ בְּכַבְּשׁוֹן
הַעֲצִים וְהָאֲבָנִים לְשַׂרְף וְלַעֲשׂוֹת מֵהוֹן סִיד: **וְחַכְמִים מִתִּירִין**. אִיכָּא בֵּין
חַכְמִים לְתִנְא קָמָא, דְּתִנְא קָמָא כָּל יָמוֹת הַשָּׁנָה קָאמַר. וּפְלִיג עָלֶיהָ רַבִּי
יוֹסִי וְאָמַר לֹא שְׂנָא יָמוֹת הַחֲמָה וְלֹא שְׂנָא יָמוֹת הַגְּשָׁמִים, עַד שְׂיִהִיָּה לוֹ
לְמוֹכָר זָבֵל בְּאַשְׁפּוֹת. וְחַכְמִים מִתִּירִין דְּוָקָא בֵּימּוֹת הַחֲמָה, שְׂאִף עַל פִּי
שְׂאִין לוֹ, יֵשׁ לְאַחֲרִים, שְׂהַכֵּל יֵשׁ לְהוֹן זָבֵל, שְׂכַבְּר נְרַקֵּב וְנִשׁוּף בֵּימּוֹת
הַגְּשָׁמִים. אֲבָל בֵּימּוֹת הַגְּשָׁמִים לֹא. וְהַלְכָה בְּחַכְמִים: **כְּשַׁעַר הַגְּבוּהָ**. אִם
יִפְחַת הַשְּׂעָר מִמָּה שְׂהוּא עַכְשָׁיו, תִּתֵּן לִי כְּשַׁעַר הַזּוּל. גְּבוּהָ, הִינּוּ בְּזוּל,

שְׁנוֹתַנְיִן פְּרוֹת גְּבוּהִים וְרַבִּים בְּדָמִים מְעֻטִים : תָּן לִי כֶּזֶה אוֹ תָּן לִי מְעוֹתַי .
שְׁהִרִי לֹא מִשָּׁד , וְיִכּוֹל לַחֲזֹר בּוֹ , וְאֶפְלוּ מִי שֶׁפָּרַע לִיכָּא , הוֹאִיל וְלֹא נָתַן
מְעוֹתָיו עַל מְנַת לְקַבֵּל עֲכָשְׁיוֹ אֶלֶּא לְאַחַר זְמַן , וּבִתְוֹךְ כֶּד נִשְׁתַּנָּה הַשָּׁעַר ,
סָתַם דְּעֵתִיָּה דְּאִינְשׁ אֲתֵרְעָא זִילָּא פְּסִיק {כח} . וְאִין הִלְכָּה כְּרַבִּי יְהוּדָה :

פרק ה - משנה ח

חֲטִין בְּחֲטִין לְזָרַע . סָאָה בְּסָאָה מִתֵּר לְהַלּוֹת לְאָרִיס דְּזֻקָּא כְּשֶׁרוּצָה
לְזָרְעוּ . וְטַעְמוֹ , דְּבִאֲתֵרָא דְּאָרִיס הוּא שְׁנוֹתָן הַזָּרַע , אִם אִין לוֹ זָרַע לְזָרַע
הַשָּׂדֶה יִסְלַקְנוּ בְּעַל הַבַּיִת , וּכְשֶׁלּוֹה הָאָרִיס מִבְּעַל הַבַּיִת וְזוֹרַע וּכְשִׁיּוֹקִירוּ
חֲטִין יִתֵּן חֲטִין , אִין זֹה הַלּוֹאָה , אֶלֶּא הִרִי הוּא כִּיּוֹרֵד לְתוֹכָהּ מְעַכְשָׁיו עַל
מְנַת שְׁיִטַּל בְּעַל הַבַּיִת הַזָּרַע וְתַחֲלָה מִחֲלָק שְׁיַגִּיעַ לְאָרִיס וְהָאָרִיס יִטַּל
הַשָּׂאָר שְׂכַר טָרְחוֹ , וְעַל מְנַת כֶּן יֵרֵד , שְׁיִטַּל פְּחוֹת מִשָּׂאָר אָרִיסִין כְּשֶׁעוֹר
הַזָּרַע , וְאִין כָּאן רַבִּית : שְׁהִיָּה רַבָּן גְּמִלְיָאֵל . כְּלוּמַר , לְכֹד הַצָּרָד לְשָׁנוֹת
מִשְׁנָה זֹה , לְפִי שְׁהִיָּה רַבָּן גְּמִלְיָאֵל מִחֲמִיר שְׁאִם הוֹזְלוּ נוֹטַל כְּשֶׁעַר הַזּוֹל
{כז} , וְאִשְׁמַעִינָן מִתְּנִיתִין לֹא שְׁהִלְכָּה כֶּן אֶלֶּא שְׁרָצָה לְהַחֲמִיר עַל עֲצָמוֹ :

פרק ה - משנה ט

הַלּוּיִנִי עַד שְׁיַבֵּא בְּנִי . דְּכִיּוֹן שְׁיֵישׁ לוֹ , שֶׁפִּיר דְּמִי . דְּלֹא גְזוֹר רַבָּנָן אֶלֶּא כְּשֶׁאִין
לוֹ {כט} . וְאֶפְלוּ אִין לוֹ אֶלֶּא סָאָה אַחַת , לוֹה עָלֶיהָ כְּמָה כּוֹרִין , דְּכָל חֲדָא
וּחֲדָא אֲמַרִינָן זֹה תִּהְיֶה תַּחֲתֵיהָ , שְׁהִרִי אִינָה קְנוּיָה לְמַלּוּה וּבִיד הַלּוֹה
לְמַכְרָה וּלְאֲכָלָה {ל} , וּכְשֶׁלּוֹה כָּל אַחַת וְאַחַת לוֹה בְּהֵתֵר : וְכֶן הִיָּה הַלֵּל
אוֹמֵר לֹא תִלּוֹה אִשָּׁה . וְאִין הִלְכָּה כְּהַלֵּל . אֶלֶּא הִלְכָּה כְּחַכְמִים שְׁאוּמְרִים
לוֹין סָתַם וּפּוֹרְעִין סָתַם :

פרק ה - משנה י

נִפְשׁ עַמִּי . הַיּוֹם וְאֶנְפֵּשׁ עַמִּי לְמַחֵר . נִפּוּשׁ הוּא עֵקֶרֶת הָעֲשָׂבִים הַרְעִים

הַגְדִּילִים בַּתְּבוּאָה : עֵדֶר. חֶפֶר : לֹא יֹאמֵר לוֹ נִכְשׁ עַמִּי וְאֶעְדֵּר עִמָּךְ. פְּעָמִים
שָׂזוּ קָשָׁה מִזֶּה, וַיֵּשׁ כָּאֵן אֲגֵר נֹטֵר {לב} : כָּל יְמֵי גְרִיד אֶחָד. וְלֹא חִישִׁינָן אִם
יוֹם אֶחָד גָּדוֹל מִחֲבָרוֹ. וְכֵן כָּל יְמֵי רְבִיעָה אֶחָד. וּמִתֵּר לוֹמֵר עֵדֶר עַמִּי יוֹם
זֶה שֶׁל גְּרִיד, וְאֲנִי אֶעְדֵּר עִמָּךְ יוֹם אַחֵר שֶׁל גְּרִיד. וְכֵן בְּרְבִיעָה : גְּרִיד. יְמוֹת
הַחֲמָה {לג} : רְבִיעָה. יְמוֹת הַגִּשְׁמִים : וְאֲנִי אֶחְרַשׁ עִמָּךְ בְּרְבִיעָה. שְׂיִמִּי
רְבִיעָה קָשִׁים לְמִלְאָכָה שְׂבִשְׂדוֹת {לד} :

פרק ה - משנה יא

עוֹבְרִים מְשׁוּם לֹא תִתֵּן וְכוּ'. מִלֹּה עוֹבֵר בְּכֶלֶן {לט} . לֹה עוֹבֵר מְשׁוּם בֵּל
תְּשִׂיךְ {מ} , שֶׁהוּא לְשׁוֹן מִפְּעִיל לְאַחֲרִים, לֹא תִגְרַם שְׂאֲחִידָּךְ יְשׁוּךְ, וְעוֹבֵר עַל
(דְּבָרִים כג) וְלִאֲחִידָּךְ לֹא תְשִׂיךְ, וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל. עֵרֵב וְעַדִּים עוֹבְרִים
עַל לֹא תְשִׂימוֹן עָלָיו נִשְׂךְ בְּלִבָּד {מא} :

פרק ו

פרק ו - משנה א

הַשׁוֹכֵר. וְהִטְעוּ זֶה אֶת זֶה. אֶחָד מִן הָאֲמָנִין שֶׁשָּׁלְחוּ בְּעַל הַבַּיִת לְשַׁכֵּר אֶת
חֲבָרָיו וְהִטְעָה אוֹתָם {ב} , כְּגוֹן שֶׁאָמַר לוֹ בְּעַל הַבַּיִת לְשַׁכֵּר כָּל אֶחָד בְּאֶרְבָּעָה
דִּינָרִים לְיוֹם, וְהִלָּךְ הוּא וּשְׂכָרָם בְּשִׁלְשָׁה, אִין לָהֶם עָלָיו אֶלָּא תִתְרַעַמֶת,
דְּהָא סָבוּר וְקָבִיל בְּשִׁלְשָׁה, אֶלָּא שְׂיִכּוּלִים לוֹמֵר לוֹ לִית לָךְ אֵל תִּמְנַע טוֹב
מִבְּעָלָיו. פְּרוּשׁ אַחֵר, הִטְעוּ זֶה אֶת זֶה, שֶׁחֲזָרוּ בָּהֶם {ג} וְלֹא רָצוּ לְלַכֵּת
לְעִשׂוֹת מִלְּאֲכָתוֹ שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת כְּמוֹ שֶׁשְׂכָרוּ עִמוֹ, אוֹ בְּעַל הַבַּיִת חֲזַר בּוֹ כְּגוֹן
שֶׁאָמַר לָהֶם אִי אֶפְשִׁי בְּכֶם, בְּבִקֵּר קָדָם שְׂיִלְכוּ אֶצֶל הַמִּלְּאָכָה : וְאֵת הַקָּרֵר.
בְּרִי"ש גְּרִיסִינָן {ד} , כְּלוֹמֵר בְּעַל הַקָּרוֹן : פְּרִיפְרִין. עֵצִים מְשִׁפִּין לְעִשׂוֹת
אֶפְרִיזוֹן : חֲלִילִים. לָמַת אוֹ לְחַתוֹן {ו} : הַמְשָׁרָה. מִים שֶׁשׁוֹרִין בְּהוֹן פִּשְׁתָּן :
מְקוֹם שֶׁאִין שֵׁם אָדָם. שֶׁהוּא אֵינוֹ מוֹצֵא פּוֹעֲלִים לְשַׁכֵּר {ז} , וְהַפְּשָׁתָן אֶבֶד :
שׁוֹכֵר עָלֵיהֶם. בְּנֵי אָדָם כְּשֶׁעוֹר שְׂכָרָן {ט} . אֶבֶל לֹא בִיּוֹתֵר מִשְׁעוֹר שְׂכָרָן :

או מטען. אומר שיתן להם זיוז יתר, ואינו נותן אלא מה שהתנה מתחלה:

פרק ו - משנה ב

השוֹכֵר אֶת הָאֲמָנִין. בְּקִבְלָנוֹת, כֶּד מְלֹאכָה בְּכֶד וְכֶד מְעוֹת [י]: **וְחִזְרוּ בָהֶם.** לְאַחַר שֶׁעָשׂוּ מְקַצְתָּהּ: **יָדוּ עַל הַתְּחִתּוֹנָה.** אִם הוּקְרוּ פּוֹעֲלִים וְאִינוּ מוֹצֵא מִי שִׁיגְמָרְנָה בְּשָׂכָר שֶׁהָיָה מְגִיעַ לְאֵלוֹ עַל הַעֲתִיד לַעֲשׂוֹת, מְעַבֵּב מִשְׁכָּרָם מִמָּה שֶׁעָשׂוּ, כֹּל מָה שִׁיִּצְטָרֵךְ לְהוֹצִיא עַד שֶׁתִּגְמַר מְלֹאכְתּוֹ בְּשָׂכָר שֶׁפָּסַק עִם אֵלוֹ. וְאִם הוּזְלוּ פּוֹעֲלִים וְיִמְצָא מִי שִׁיגְמָרְנָה בְּפָחוֹת, יִשׁוּמוּ לָהֶם מָה שֶׁעָשׂוּ וְיִתְּנוּ לָהֶם מָה שֶׁפָּסַק, עָשׂוּ חֲצִיָּה יִתְּנוּ לָהֶם חֲצִי שְׂכָרוֹ, וְאִין יְכוּלִים לֹאמַר לוֹ הֲרִי פּוֹעֲלִים אַחֲרַיִם תְּחַתְּנוּ לְגַמֵּר מְלֹאכְתְּךָ וְתֵן לָנוּ כֹּל שְׂכָרְנוֹ חוּץ מִמָּה שֶׁיִּטְלוּ אֵלוֹ: **וְאִם בַּעַל הַבַּיִת חוֹזֵר בּוֹ יָדוּ עַל הַתְּחִתּוֹנָה.** יִתְּנוּ לָהֶם לְפִי מָה שֶׁעָשׂוּ, וְאִם הוּזְלָה מְלֹאכְתּוֹ הַפּוֹעֲלִים [יא] עַל כְּרַחוּ יִתְּנוּ לָהֶם כְּמוֹ שֶׁפָּסַק, חוּץ מִמָּה שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹצִיא בְּהַשְׁלֵמָתָהּ: **כֹּל הַמְּשַׁנָּה יָדוּ עַל הַתְּחִתּוֹנָה.** כְּגוֹן נִתְּנוּ צְמֹר לְצַבֵּעַ לְצַבֵּעַ אָדָם וְצַבֵּעוּ שְׁחוֹר, אִם הִשְׁבַּח יוֹתֵר עַל הַיְצִיָּאָה אִין נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ שְׁלֵם אֲלָא דְמִי יְצִיָּאת עֲצִים וְסַמְמָנִים, וְאִם הַיְצִיָּאָה יִתְּרָה עַל הַשְׁבַּח נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשְׁבַּח [יב]: **וְכֹל הַחוֹזֵר בּוֹ יָדוּ עַל הַתְּחִתּוֹנָה.** לְאַתּוּיִי הַמוֹכֵר שָׂדֶה לְחֵבְרוֹ בְּאַלְף זוּז וְנִתְּנוּ לוֹ מֵהֶם מְאֵתִים זוּז וְחִזְרוּ בּוֹ הַמוֹכֵר, יָד לֹקֵחַ עַל הַעֲלִיּוֹנָה, רָצָה אוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי מְעוֹתַי, רָצָה אוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי קָרְקַע כְּנֻגַד מְעוֹתַי. וְאִם לֹקֵחַ חוֹזֵר בּוֹ, יָד מוֹכֵר עַל הַעֲלִיּוֹנָה, רָצָה אוֹמֵר לוֹ הִילָךְ מְעוֹתֶיךָ, רָצָה אוֹמֵר לוֹ הִילָךְ קָרְקַע כְּנֻגַד מְעוֹתֶיךָ:

פרק ו - משנה ג

בְּהָר וְהוֹלִיכָה בְּבִקְעָה בְּבִקְעָה וְהוֹלִיכָה בְּהָר. בְּרֹאשׁ הַהָר. וְאָף עַל פִּי שֶׁהִדְרִיךְ חֶלֶק וְיִשָּׁר, חֵיב כְּשִׁמְתָהּ מִחֲמַת אֲוִירָא שְׁלֵא הַחֲלֻקָה וְלֹא הוֹחֲמָה, דְּהוֹאִיל וְשִׁנָּה בָּהּ יְכוּל לֹאמַר לוֹ לֹא מִתָּה זֶה אֲלָא מִחֲמַת שְׁלֵא הִיָּתָה לְמוּדָה בְּאֲוִיר הָר וְקִשָּׁה לָהּ [יג], אוֹ לֹא הִיָּתָה לְמוּדָה בְּאֲוִיר בְּקִעָה וְקִשָּׁה לָהּ. וּמִשׁוּם הַכִּי לֹא מְפַלֵּג הַכָּא בֵּין הַחֲלֻקָה לְהוֹחֲמָה כְּמוֹ דְּמְפַלֵּג בְּסִיפָא: **וְהַבְּדִיקָה.** נִסְמִית בְּדִק שֶׁבְעִין [יד]. פְּרוּשׁ אַחַר, הַתְּלִיעוּ רַגְלֶיךָ: **אוֹ שְׁנַעֲשִׂית אַנְגְרִיא.** שֶׁנִּלְקַחָה לְעִבּוּדַת הַמֶּלֶךְ: **אוֹמֵר לוֹ הֲרִי שְׁלָךְ לְפָנֶיךָ.** וְדוּקָא כְּשֶׁאֲמַר לוֹ חֲמוֹר זֶה, וְשָׂכְרוֹ לְמִשְׁאוּי. אֲבָל אִם שָׂכְרוֹ לְרִכְבּ עָלָיו, אֲפֹלוֹ אֲמַר לוֹ חֲמוֹר זֶה, אִינוּ יְכוּל לֹאמַר לוֹ הֲרִי שְׁלָךְ לְפָנֶיךָ [טו], שְׁמָא תַּפְל

תַּחַתְּיוּ בְּגֶשֶׁר אוֹ תִשְׁלִיכֶנּוּ בְּאַחַת הַפְּחָתִים. וְכֵן אִם הִשְׁפִּיר לוֹ חֲמוֹר סֶתֶם
אִפְלוּ לְמִשְׁאֹוִי, אֵינּוּ יָכוֹל לֹמַר לוֹ הֲרִי שְׁלָךְ לְפָנַי, אֶלָּא חֵיב לְהַעֲמִיד לוֹ
בְּהֵמָה אַחֶרֶת. וְאִם אֵינּוּ מַעֲמִיד לוֹ בְּהֵמָה אַחֶרֶת, אֵינּוּ חֵיב לַתֵּן לוֹ פְּלוֹם
מִכָּל שֶׁכֶר הַדָּרָךְ שֶׁהֵלֵךְ עִמּוֹ: **מֵתָה אוֹ נִשְׁבַּרְתָּ חֵיב.** הַמִּשְׁפִּיר לְמִכָּר הָעוֹר
וְהַנְּבִלָה לְכָלֵבִים וְלְהוֹסִיף מְעוֹת וְלְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר. אוֹ יִשְׁכַּר לוֹ אַחֵר בְּדָמַי
הַנְּבִלָה, שֶׁהֲרִי חֲמוֹר זֶה שֶׁעָבַד לוֹ **[יח]**. אוֹ יַחֲזִיר לוֹ שְׂכָרוֹ: **אִם הִחֲלִיקָה**
פְּטוֹר. שֶׁבָּהָר הִיא רְאוּיָה לְהַחֲלִיק יוֹתֵר, שֶׁרָאשׁ הָהָר חָד וּמִשְׁפָּע לְצַדְדֵינוּ:
וְאִם הוֹחֲמָה חֵיב. שֶׁהִבְקָעָה מַעֲלָה הַבֵּל לְפִי שֶׁהֲהָרִים סְבִיבָהּ וְאִין אֲוִיר
שׁוֹלֵט בָּהּ, וְאִם הוֹחֲמָה מִחֲמַת הַעֲלוֹתָהּ בָּהָר, חֵיב, שֶׁהִמְעֵלָה גְרָמָה לָהּ,
וְהוּא שָׁנָה לְהוֹלִיכָה בָּהָר:

פרק ו - משנה ד

הַשׁוֹכֵר אֶת הַפָּרָה לְחֹרֶשׁ וְכוּ'. וְכָל כְּלֵי הַמַּחְרֶשֶׁה לְבַעַל הַפָּרָה, וְנִעְרָיו
הוֹלְכִים עִם בְּהֵמָתוֹ וְחוֹרְשִׁים בָּהּ [כא]: נִשְׁבַּר הַקֶּנֶן. יִתַּד הַמַּחְרֶשֶׁה שְׁבוּ
הַבְּרִזָּל: **חֵיב.** שֶׁהָרִים קָשִׁים לְחֹרֶשׁ מִן הַבְּקָעָה מִפְּנֵי הַסְּלָעִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם:
וְדַשׁ בְּתַבּוּאָה. פְּטוֹר אִם הִחֲלִיקָה:

פרק ו - משנה ה

וְהִבִּיא עָלֶיהָ שְׁעָרִים. שֶׁהֵן קָלִים מִחֲטָיִן: **חֵיב.** בְּקִלְקוּלָהּ אִם הוֹסִיף
שְׁלֹשָׁה קַבִּין. וְלֹא אֶמְרִינָן הוּאִיל וְהַשְׁעָרִים קָלִין יֵשׁ לוֹ לְהוֹסִיף עַד כְּדֵי כָּבֵד
לְתַד חֲטָיִן שֶׁהוּא מִשָּׂא הַחֲמוֹר: **מִפְּנֵי שֶׁהִנְפַח קִשָּׁה.** לְבִהְמָה כְּמִשְׁאֹוִי. אִף
עַל פִּי שֶׁאִין מִשָּׂאוֹ כָּבֵד כְּמִשָּׂא הַחֲטָיִן, הֲרִי נִפְחָן כְּנִפְחַת הַחֲטָיִן, וְהִנְפַּח
כְּמִשְׁאֹוִי: **לְתַד.** חֲצִי כוֹר. וְהַכּוֹר שְׁלֹשִׁים סָאִין: **סוּמְכוֹס אוֹמֵר וְכוּ'. וְהִלְכָה**
כְּסוּמְכוֹס. וְאִם הוֹסִיף פְּחוֹת מִשְׁעוֹר זֶה, פְּטוֹר אִם הוֹזֵק הַחֲמוֹר, וְנוֹתֵן
שְׂכָר הַתּוֹסֶפֶת בְּלֵבֶד:

פרק ו - משנה ו

כָּל הָאֱמִינִין. קִבְּלָנִים שְׁמֻקְבָּלִים עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּבִתְיָהֶם: שׁוֹמְרֵי שְׂכָר. לְהִתְחַיֵּב בְּגִנְבָה וְאֵבֶדָה. דְּבַהֲהִיא הִנָּאָה דְתַפְס לִיה אַאֲגְרָא הוּי עֲלֵיהּ שׁוֹמֵר שְׂכָר: וְכֹלֵן שְׁאֲמָרוּ טַל אֶת שְׁלָךְ. שְׂכָבְר גְמַרְתִּיו וְאִינִי מְעַכְבוּ לְתַפְסוֹ עַל שְׂכָרִי, וּמֵאַחַר שְׁתּוֹלִיכְנוּ תְּבִיא מְעוֹת [כג], הָרִי הוּא מְשֵׁם וְאִילָךְ שׁוֹמֵר חֲנָם: שְׁמֹר לִי וְאֲשֹׁמֵר לָךְ. שְׁמֹר לִי הַיּוֹם וְאֲשֹׁמֵר לָךְ לְמַחֵר. אֲבָל שְׁמֹר לִי אֶתְהָ זֶה, וְאִנִּי שׁוֹמֵר לָךְ זֶה הָאֲחֵר בְּמִקּוּמוֹ, וְהַכֹּל בְּזִמְן אֶחָד, זֶה שְׁמִירָה בְּבִעֲלִים הִיא [כד] וּפְטוֹר: הִנֵּחַ לְפָנַי שׁוֹמֵר חֲנָם. אֲבָל הִנֵּחַ לְפָנַיךְ, אִו הִנֵּחַ סֵתָם, אֲפֹלוּ שׁוֹמֵר חֲנָם לֹא הוּי. דְּלֹא קָבִיל עֲלֵיהּ נְטִירוֹתָא כָּלֵל:

פרק ו - משנה ז

הִלְוָהוּ. מְעוֹת: עַל הַמְשָׁכּוֹן שׁוֹמֵר שְׂכָר. בֵּין הִלְוָהוּ וְאַחַר כֶּךָ מְשָׁכְנוּ, בֵּין מְשָׁכְנוּ וְאַחַר כֶּךָ הִלְוָהוּ. וּמֵאֵי שְׂכָר, שְׂכָר מִצָּוָה [כו]: הִלְוָהוּ מְעוֹת שׁוֹמֵר חֲנָם. דְּלִית לִיה לְרַבִּי יְהוּדָה שְׂכָר מִצָּוָה לְעֲנִין דִּינָא: הִלְוָהוּ פְרוֹת שׁוֹמֵר שְׂכָר. דְּדַרְךָ פְרוֹת לְהַרְקִיב. וְאִין הִלְכָה פְרוֹת יְהוּדָה: מֵתוּר אָדָם לְהַשְׁפִּיר. לְאַחֲרִים [כז]: מְשָׁכּוֹנוֹ שֶׁל עֲנִי. שְׁבִידוֹ: לְהִיּוֹת פּוֹסֵק עָלָיו. שְׂכָר: וְהוֹלֵךְ. תְּמִיד וּפּוֹחֵת מִן הַחוּב. וְדוֹקָא בְּמְשָׁכּוֹן דְנִפְיֵשׁ אֲגְרִיָה וְזוּטָר פְּחִתִּיָה, כְּגוֹן מָרָא וְקָרְדִים וְכִיּוֹצָא בְּהוּ. וְכוּן הִלְכָה:

פרק ו - משנה ח

בֵּין שׁוֹמֵר חֲנָם וּבֵין שׁוֹמֵר שְׂכָר יִשְׁבַּע. קָא סִלְקָא [דעתיא] [כח] יִשְׁבַּע שְׂלֹא פִשַׁע וְיִפְטוֹר: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר זֶה וְזֶה יִשְׁבַּע וְכוּי. כְּלוּמַר, אִף אֲנִי שְׁמַעְתִּי מִרְבוּתֵי פְרוֹתֵי מֵאִיר [כט] דְּזֶה וְזֶה יִשְׁבַּע, אֲבָל תְּמַה אֲנִי עַל זֶה וְעַל זֶה הִיאֲךָ נִפְטָרִין בְּשְׁבוּעָה, דְּשׁוֹמֵר שְׂכָר הִיאֲךָ פְטוֹר בְּשְׁבוּעָה דְלֹא פִשַׁע, הָא בְּלֹא פְשִׁיעָה נְמִי חֵיב, שְׂאִין זֶה אֲנִס אֶלֶא דוּמִיָא דְגִנְבָה וְאֵבֶדָה שְׁהוּ קְרוּבִים לְפְשִׁיעָה וְלֹאֲנִס. וְעוּד, אִי שְׂלֹא בְּמִקּוּם מְדָרוֹן נִשְׁבְּרָה, אֲפֹלוּ שׁוֹמֵר חֲנָם הִיכִי מְצִי מְשִׁתְּבַע שְׂלֹא פִשַׁע, הָא וְדֵאֵי פְשִׁיעָה הִיא. וְרַבִּי מֵאִיר סָבַר, שְׁבוּעָה זֹה לֹא מִן הַדִּין הִיא אֶלֶא תְּקִנַת חֲכָמִים הִיא [ל], שְׂאִם אִי אֶתְהָ פּוֹטָר הַמְעַבִּיר חֲבִית מִמְּקוּם לְמְקוּם מִן הַתְּשִׁלוּמִין עַל יְדֵי שְׁבוּעָה זֹה, אִין לָךְ אָדָם שְׁיַעֲבִיר חֲבִית לְחֵבְרוּ מִמְּקוּם לְמְקוּם לְפִיכְךָ תְּקִנוּ שְׁיַשְׁבַּע שְׂלֹא

פרק

ז

פרק

ז

משנה

א

השׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים. אֵינוֹ רֹשָׁאֵי לְכוֹפֵן. וְאֵף עַל גַּב דְּטָפָא לְהוּ אֲאָגְרִיהוּ מִשָּׂאָר פּוֹעֲלִים, לֹא מְצִי אָמַר לְהוּ הָאֵי דְטָפָאֵי לְכוּ אֲאָגְרִיכוּ אֲדַעְתָּא דְמִקְדָּמִיתוּ וּמְחַשְׁבִּיתוּ בְּהַדְּאֵי, דְאָמְרֵי לִיהָ הָאֵי דְטָפָאֵת לֵן אֲדַעְתָּא דְעִבְדִּינָן לָךְ עוֹבְדָתָא שְׁפִירְתָּא **(ב)**: בְּמַתִּיקָה. לְפַתָּן: הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה. הַכֹּל לְאַתּוּיֵי דוֹכְתֵי דְנְהִיגֵי פּוֹעֲלִים לְמִיכָל וּלְמִשְׁתֵּי בְּצַפְרָא בְּבֵיתוֹ שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת קָדָם שְׂנִיפָאוּ לְמִלְאכְתָּם, דְּאֵי אָמַר לְהוּ בְּעַל הַבַּיִת קָדָמִי לְעִבְדִּיתִיכוּ בְּשָׂדֶה וְאָבִיא לְכֶם מְאָכְלְכֶם שָׁם, אָמְרֵי לִיהָ, לֹא, אֶלָּא עֲתָה נֹאכֵל בְּבֵית קָדָם שְׂנִיפָא הַשָּׂדֶה **(ג)**, כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה: מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן מַתִּיָּא. בְּגִמְרָא מְפָרֵשׁ דְּחִסּוּרֵי מַחְסָרָא וְהָכִי קִתְּנִי, וְאִם פָּסַק לְהֵם מְזוֹנוֹת, מְזוֹנוֹת רַבָּה לְהֵם, כְּלוּמַר, כִּיּוֹן דְּלֹא הוּהוּ צְרִיךְ לְאַתְנוּיֵי שְׁהָרֵי מְמַנְהַג הַמְּדִינָה הֵי אֹכְלִים, וְאַתְנִי בְּהַדְּיָהוּ לִתְּנֵן לְהֵם מְזוֹנוֹת, מְזוֹנֵי יִתְרֵי קְאָמַר, וּמַעֲשֵׂה נְפִי בְּרַבִּי יוֹחָנָן וְכוּ': בְּשַׁעֲתוֹ. בְּעַת מַלְכוּתוֹ. דְּמִלְךְ וְהַדְּיוּט הוּהוּ: שְׁהֵם בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. וְסַעוּדָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם גְּדוּלָה מְשַׁל שְׁלֹמֹה, דְּאֵלוּ אַבְרָהָם שְׁלֹשָׁה פְּרִים לְשִׁלְשָׁה אֲנָשִׁים **(ד)**, וּבְסַעוּדַת שְׁלֹמֹה יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל רַבִּים כְּחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם: עַד שֶׁלֹּא יִתְחִילוּ בְּמִלְאכָה. דְּאֵין כָּאֵן אֶלָּא דְּבָרִים. דְּאֵלוּ מְשִׁיתְחִילוּ לֹא תוּכַל לְחַזֵּר: רַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמַר וְכוּ'. וְהִלְכָה כְּרַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

פרק

ז

משנה

ב

וְאֵלוּ. פּוֹעֲלִים: אֹכְלִים מִן הַתּוֹרָה. בְּמָה שְׁעוּסְקִין בּוּ: גִּמְרֵי מִלְאכָה. כְּשִׁתּוּלְשִׁין אוֹתוֹ **(ז)**. דְּכִתִּיב (דְּבָרִים כ"ד) וְאֵל כְּלִיף לֹא תִתֵּן **(ח)**, בְּשַׁעֲהָ שְׂאֵתָה נוֹתֵן לְכִלְיוֹ שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת אֶתָּה אוֹכֵל, דְּהִינּוּ כְּשִׁתּוּלְשִׁין אוֹתוֹ: וּבִתְלוּשׁ מִן

הקרקע. ואם מתעסק בדבר התלוש אוכל באותו דבר עד שלא נגמרה מלאכתו למעשר, אם הוא בר מעשר. או עד שלא נגמרה מלאכתו לחלה **{ט}**, אם הוא בר חלה. דאמר קרא (שם כה) לא תחסם שור בדישו, ומדלא קאמר לא תדוש בחסימה **{י}**, שמע מנה לאקושי חוסם לנחסם ונחסם לחוסם, מה נחסם שהוא שור אוכל בתלוש כשעושה בו מלאכה, כך חוסם שהוא אדם אוכל בתלוש כשעושה בו מלאכה, ומה חוסם וכי **{יא}**. ומה דינן מיחד, דבר שהוא גדולי קרקע ולא נגמרה מלאכתו למעשר ובשעת גמר מלאכה פועל אוכל בו, אף כל דבר שהוא גדולי קרקע ולא נגמרה מלאכתו למעשר כשהוא בשעת גמר מלאכה פועל אוכל בו. וצא החולב והמחבץ והמגבן, שאינן גדולי קרקע. ויצא המבדיל התמרים והגרונגרות המחברים יחד, שנגמרה מלאכתם למעשר. ויצא המנכש בשומים ובבצלים, שמסיר הקטנים שאינן גדלים לעולם מבין האחרים להרחיב מקום לגדולים, שאין זו שעת גמר מלאכה **{יב}**. שכל אלו וכיוצא בהן אין פועל אוכל בקו:

פרק ז - משנה ג

עד שיעשה בידי ורגליו. מה שור בידי וברגליו, אף פועל בידי וברגליו, דהא אתקש חוסם לנחסם. ואין הלכה כרבי יוסי ברבי יהודה:

פרק ז - משנה ד

מפני השב אבדה לפעלים. שלא יבטל ממלאכתו ויאכל: אמרו, פועלים אוכלים בהליכתן מאמן לאמן. כשגמרו שורה זו והולכים להתחיל בחברתה. ואף על גב דההיא שעתא לאו שעת מלאכה היא, ניקח ליה לבעל הבית בהא: וחמור כשהיא פורקת. בהליכתה אוכלת ממשאוי שעל גבה עד שתהא פורקת **{יט}**:

פרק ז - משנה ה

אָפּלוּ בְּדִינָר. אָפּלוּ הִיא שְׁוֵה דִינָר: לֹא יֵאכַל פּוֹעֵל יֵתֵר עַל שְׂכָרוֹ. דָּאָמַר קָרָא כְּנִפְשָׁךְ, כְּשִׁכִּירוֹתוֹ, שְׁעָלְיוֹ הוּא מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ לְעֵלוֹת בְּכַבֵּשׁ וְלִתְלוֹת בְּאֵילָן: מְלַמְדִין. אוֹמְרִים לוֹ דְּרָדָּ עֵצָה הוֹגֵנֶת. וְתִנָּא קָמָא פְּלִיג אַחְכָּמִים וְאָמַר אֵין מְלַמְדִין. וְהִלְכָה כְּחַכְמִים: וְיִהְיֶה סוּתָם אֶת הַפֶּתַח. שְׂיִמְנְעוּ מִלְשָׁכְרוּ:

פרק ז - משנה ו

קוֹצֵץ. לטל מעות ולא יאכל: על ידי עצמו. בשביל עצמו: מפני שיש בהן דעת. וידיעי וקא מחלי:

פרק ז - משנה ז

נִטְע רְבִיעִי. פְּרוֹת שֶׁל אֵילָן בְּשָׁנָה הֶרְבִּיעִית, שְׂאִינָן נֶאֱכָלִין אֶלָּא בִירוֹשָׁלַיִם, אוֹ פּוֹדָה אוֹתָן וּמַעֲלָה הַדָּמִים לִירוֹשָׁלַיִם: נִתְפָּרְסוּ עֵגוּלָיו. עֵגוּלֵי דְבִלְהָ שְׁנַתְפָּרְדּוּ וְשָׂכַר פּוֹעֲלִים לְחֻבְרָן, אוֹ חֲבִיזוֹת שֶׁנִּפְתָּחוּ וְשָׂכַר פּוֹעֲלִים לְסַתְמָן: הָרִי אֵלוֹ לֹא יֵאכְלוּ. שְׂכָבֵר נִגְמְרוּ מִלֵּאכְתָּם וְהִקְבְּעוּ לְמַעַשְׂרָה וְהָרִי הוּן טָבֵל:

פרק ח - משנה ח

שׁוֹמְרֵי פְּרוֹת. שׁוֹמְרֵי גִתוֹת וְעֵרְמוֹת וּפְרוֹת תְּלוּשִׁים. אֲבָל שׁוֹמְרֵי גִנּוֹת וּפְרָדְסִים, אֵין אוֹכְלִים לֹא מִהֶלְכוֹת מְדִינָה וְלֹא מִן הַתּוֹרָה, דְּשׁוֹמֵר לָאוּ כְּעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה דְּמִי: מִהֶלְכוֹת מְדִינָה. שְׂכָבֵר נִהְגוּ כֵן: נִשְׁבַּע עַל הַכֹּל. עַל כָּל הַמְאָרְעוֹת הַכְּתוּבוֹת בְּשָׂאֵר שׁוֹמְרִים לְחַיִּיב, נִשְׁבַּע שְׂכָדָ עֲלֵתָהּ לוֹ וּפְטוּר: מִשְׁלֵם אֶת הַכֹּל. גִּנְבָה וְאַבְדָּה וְאַנְסִים: נוֹשֵׂא שְׂכָר וְכוּ'. וְכִלְהוּ נִפְקָא לָן מִקְרָאֵי פְּרִשְׁתָּ וְאֵלָה הַמְשַׁפְּטִים. פְּרִשְׁתָּ רֵאשׁוּנָה כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רַעְהוּ וְגוֹי נֶאֱמָרָה בְּשׁוֹמֵר חֲנָם, שְׂכָן פֶּטֶר בּוֹ גִּנְבָה וְאַבְדָּה [לא]. שְׂנִיָּה, כִּי

יתן איש אל רעהו חמור או שור או שֶׁה, נֶאמְרָה בְּשׁוֹמֵר שְׂכָר, שְׂכָן חַיֵּב בּוֹ
גִּנְבָה וְאַבְדָּה, דְּכִתִּיב בָּהּ אִם גָּנַב וְגִנַּב מֵעֲמוֹ יִשְׁלַם לְבַעֲלָיו, אִין לִי אֶלֶּא
גִּנְבָה, אַבְדָּה מִנִּין, תִּלְמוּד לּוֹמֵר אִם גָּנַב וְגִנַּב, מִכָּל מְקוֹם. וְעוֹד, קַל וְחֹמֶר,
וּמָה גִּנְבָה שְׂקֻרוּבָה לְאַנְס חֲזֵב, אַבְדָּה שְׂקֻרוּבָה לְפִשְׁעָה לֹא כָּל שְׂכָן.
וְשׁוֹכֵר, כִּיּוֹן שְׂאִין כָּל הַנָּאָה שְׁלוֹ **[לב]** דִּינוֹ כְּשׁוֹמֵר שְׂכָר. וְהַשּׂוֹאֵל, מִפְּרִשׁ
בְּפִרְשָׁה שְׁלִישִׁית וְכִי יִשְׂאֵל אִישׁ מֵעַם רֵעֵהוּ וְנִשְׁבַּר אוֹ מִתּ בַּעֲלָיו אִין עֲמוֹ
יִשְׁלַם:

פרק ז - משנה ט

זאב אחד אינו אַנְס. וְנוֹשֵׂא שְׂכָר וְשׁוֹכֵר חֲזֵבִין עָלָיו. דְּכִתִּיב הַטְּרָפָה לֹא
יִשְׁלַם, יֵשׁ טְרָפָה שֶׁהוּא מִשְׁלַם וְיֵשׁ טְרָפָה שְׂאִינוֹ מִשְׁלַם: **בְּשַׁעַת מִשְׁלַחַת**
זְאֵבִים. כְּשֶׁחֲזִיָּה רְעָה מִשְׁלַחַת קוֹפְצַת הִיא עַל אָדָם אֶחָד. וְאִין הֶלְכָה כְּרַבִּי
יְהוּדָה וְלֹא כִּידוּעַ הַבְּבֵלִי: **הַלְסָטִים.** חַד לְסָטִים הָרִי זֶה אַנְס **[לג]:**

פרק ז - משנה י

סגופה. עֵנָה אוֹתָהּ בְּרַעַב אוֹ שֶׁהוֹשִׁיבָהּ בְּקִיץ בְּחִמָּה וּבְחֹרֶף בְּצָנָה: **עֲלֵתָה**
לְרֹאשֵׁי צוּקִין. שְׁתַּקְּפֵתוּ וְעֲלֵתָה **[לה]** לְרֹאשֵׁי הָרִים גְּבוּהִים: **מִתְנָה שׁוֹמֵר**
חֲנֹם לְהִיּוֹת פֶּטוּר מִשְׁבוּעָה. וְהֵאֵי לָאוּ מִתְנָה עַל מָה שְׁפָתוֹב בְּתוֹרָה הוּא
[לח], אֶלֶּא שְׂאוּמֵר לוֹ אִי אֶפְשֵׁי לְהִיּוֹת שׁוֹמֵר לָךְ אֶלֶּא בְּכָךְ. וְשׁוֹמֵר לֹא נַחִית
לְשְׂמִירָה עַד דְּמִשִּׁיךְ לְבַהֲמָה **[לט],** וְהֵאֵי כִי מִשִּׁךְ כְּבָר פִּרֵּשׁ עַל מְנַת שְׂאִין לוֹ
עָלָיו שְׁבוּעָה, וְלֹא שְׁעֵבֵד נִפְשִׁיהָ לִירֵד בְּתוֹרַת שׁוֹמְרִין אֶלֶּא לְמַקְצַת, וְלִמָּה
שְׂרֵד:

פרק ז - משנה יא

כָּל הַמִּתְנָה עַל מָה שְׁפָתוֹב בְּתוֹרָה תִּנְאוּ בְּטַל. כְּלָה מִתְנִיתִין רַבִּי מֵאִיר
הִיא דְּסִבֵּר הַמִּתְנָה עַל מָה שְׁפָתוֹב בְּתוֹרָה אֶפְלוּ בְּדָבָר שְׁבַמְמוֹן תִּנְאוּ בְּטַל.

וְאִינָהּ הִלְכָה **[מ]**. אֵלָּא בְּדָבָר שֶׁבְּמִמּוֹן אֶפְלוּ שֶׁהִתְנָה עַל מָה שֶׁכְּתוּב בַּתּוֹרָה, תִּנְאוֹ קִים: **כָּל תִּנְאוֹ שֵׁשׁ בּוֹ מַעֲשֵׂה מִתְחַלָּה**. שֶׁהִקְדִּים מַעֲשֵׂה שֵׁשׁ עָלָיו לַעֲשׂוֹת לְתִנְאוֹ שֶׁהוּא מִבְּקֵשׁ מִמֶּנּוּ, כְּגוֹן הָרִי מַעֲשֵׂה זֶה שֶׁלֶּדָּא אִם תַּעֲשֵׂה דְבָר פְּלוּנִי **[מא]**, דְּלֹא דָּמִי לְתִנְאוֹ בְּנִי גַד וּבְנֵי רְאוּבֵן אִם יַעֲבְרוּ וּנְתַתֶּם הֵינּוּ תִנְאוֹ קוּדְם לַמַּעֲשֵׂה: **תִּנְאוֹ בָטֹל**. וְהוּי מַעֲשֵׂה קִים וְאָף עַל פִּי שֶׁלֹּא קִים בְּעַל הַתִּנְאוֹ אֶת הַתִּנְאוֹ: **וְכָל שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לְקִימוֹ בְּסוּפוֹ**. וְהִיָּה תִנְאוֹ קוּדְם לַמַּעֲשֵׂה: **תִּנְאוֹ קִים**. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְקִימוֹ, הַתִּנְאוֹ בָטֹל וְהַמַּעֲשֵׂה קִים, שֶׁאִינוּ אֵלָּא כְּמַפְלִיג בַּדְּבָרִים, שֶׁאִין בְּלִבּוֹ לְשׁוּם תִּנְאוֹ אֵלָּא לְהַקְנִיט בְּעַלְמָא מִרְחִיק וְדוּחָה אֶת חֲבֵרוֹ בַּדְּבָרִים:

פרק ח

פרק ח - משנה א

הַשּׁוֹאֵל אֶת הַפֶּרָה וְשָׂאל בְּעֵלֶיהָ עִמָּה. אִם הָיוּ בְּעֵלִים שֶׁל פֶּרָה אֶצֶל הַשּׁוֹאֵל לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ, בֵּין שֶׁהָיוּ שְׂאוּלִים אֶצְלוֹ אוֹ שְׂכוּרִים, בֵּין בְּאוֹתָהּ מְלֹאכָה שֶׁל פֶּרָה בֵּין לַעֲשׂוֹת מְלֹאכָה אַחֲרֶת, אִם מִתָּה פְטוּר: **שֶׁנֶּאֱמַר אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ לֹא יִשְׁלַם**. וְהָכִי מִשְׁמַע, אִם בְּעַל הַשּׁוֹר עִמּוֹ, עִם הַשּׁוֹאֵל, שֶׁהוּא שְׂאוּל אוֹ שְׂכוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ בְּשַׁעָה שֶׁהַשְּׂאִיל לוֹ פָּרְתּוֹ, לֹא יִשְׁלַם: **אֲבָל שָׂאל אֶת הַפֶּרָה כּוֹ**. אִם הָיָה עִמּוֹ בְּשַׁעַת אֲנָסִים וְלֹא הָיָה עִמּוֹ בְּשַׁעַת שְׂאִילָה, חֵיב, דְּלֹא הָיָה שְׂאִילָה בְּבַעֲלִים לְאַפְטוּרֵי אֵלָּא אִם כֵּן הָיָה עִמּוֹ בְּשַׁעַת שְׂאִילָה: **שֶׁנֶּאֱמַר בְּעָלָיו אִין עִמּוֹ שְׁלַם יִשְׁלַם**. וְהָכִי אֲשַׁמוּעִינָן קְרָא, בְּעָלָיו אִין עִמּוֹ בְּשַׁעַת שְׂאִילָה, אָף עַל פִּי שֶׁהָיָה עִמּוֹ בְּשַׁעַת שְׂבִירָה וּמִיתָה **[ב]**, יִשְׁלַם שְׁלַם

פרק ח - משנה ב

הַמְשָׂאִיל אוֹמֵר שְׂאוּלָה מִתָּה. וְאִתָּה חֵיב בְּאֲנָסִיָּה: **אִינִי יוֹדַע**. שְׂמָא שְׂכוּרָה מִתָּה, וּפְטוּר אֲנִי מִן הָאֲנָסִים: **חֵיב**. הָא מִתְּנִיתִין לֹא אֶפְשָׁר

לְאוֹקְמָה כְּמִשְׁמָעָה, דְּהָא קִימָא לֹן מְנָה לִי בְיַדְךָ וְהִלְכָה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ {ד} יִשְׁבַּע שְׁבוּעַת הַסֵּת {ה} שְׁאִינוּ יוֹדֵעַ וּפְטוֹר. לְהִכִּי מוֹקְמִינֵן לָהּ בְּגִמְרָא כְּגוֹן {ו} שֵׁישׁ עֶסֶק שְׁבוּעָה דְאוֹרִיתָא בְּיַנְיָהֶם, כְּגוֹן דְּאָמַר לִיהּ שְׁתֵּי פְרוֹת מְסֻרְתֵּי לָךְ, חַד יוֹמָא {ז} בְּשִׂאֵלָה וְחַד יוֹמָא בְּשִׂכְרוֹת, וּמִתּוּ תַרְוַיְהוּ {ח} בְּעֵדוֹן שִׂאֵלָה. וְאָמַר לִיהּ שׁוֹאֵל, חֲדָא אִין, בְּעֵדוֹן שִׂאֵלָה מִתָּהּ, וְחֲדָא לֹא יִדְעָנָא. וְהוּי לִיהּ מוֹדָה בְּמִקְצַת וְחֵיב שְׁבוּעָה, וּמִתּוּדָּ שְׁאִינוּ יְכוּל לְשַׁבַּע מְשָׁלִים. וְדִמְיָא לְהַךְ מְנָה לִי בְיַדְךָ וְאָמַר לִיהּ הִיאֲדָ חֲמֻשִׁין יִדְעָנָא וְחֲמֻשִׁין לֹא יִדְעָנָא, הוּי לִיהּ מְחֵיב שְׁבוּעָה וְאִינוּ יְכוּל לְשַׁבַּע וּמִתּוּדָּ שְׁאִינוּ יְכוּל לְשַׁבַּע מְשָׁלִים {י}: **יִשְׁבַּע הַשּׁוֹכֵר שְׁשִׁכּוּרָה מִתָּהּ.** הָא נִמְי לֹא אֶפְשָׁר לְאוֹקְמָה כְּמִשְׁמָעָה {יב}, דְּהָא קִימָא לֹן טַעְנֵנוּ חֲטִים וְהוּדָה לּוּ בְּשַׁעְרִים פְּטוֹר אֶף מִדְּמֵי שַׁעְרִים, וְהִכָּא נִמְי מַה שְׁהוּדָה לּוּ לֹא טַעְנֵנוּ וּמַה שְׁטַעְנֵנוּ לֹא הוּדָה לּוּ, וּמַה מְקוּם יֵשׁ לְשְׁבוּעָה זֹו. לְהִכִּי מוֹקְמִינֵן בְּגִמְרָא, דְשְׁבוּעָה זֹו עַל יְדֵי גְלְגוּל, דְּאָמַר לִיהּ אֲשַׁתְּבַּע לִי שְׁבוּעַת הַשּׁוֹמְרִים שְׁאֲתָה חֵיב לְשַׁבַּע לִי דְכַדְרְפָּה מִתָּהּ, וּמְגוּ דְמִשְׁתְּבַּע דְכַדְרְפָּה מִתָּהּ מִשְׁתְּבַּע נִמְי עַל יְדֵי גְלְגוּל דְשִׁכּוּרָה מִתָּהּ: **יַחֲלִקוּ.** מִתְּנִיתִין סוּמְכוּס הִיא דְאָמַר מְמוֹן הַמְטַל בְּסַפֵּק חוֹלְקִים. וְאִינְהּ הִלְכָה {יג}. אֶלָּא הִלְכָה הַמוֹצִיא מִחֲבֵרוּ עֲלִיו הַרְאָיָה, וְיִשְׁבַּע {יד}

הַנְּתַבַּע שְׁאִינוּ יוֹדֵעַ וּפְטוֹר:

ג
פרק
- ח משנה

בִּיד בְּנוּ. הַמְשָׁאֵל שְׁלַחָה לְשׁוֹאֵל בִּיד בְּנוּ וְעַבְדוּ וּשְׁלוּחוּ שֶׁל מְשָׁאֵל: **או בִּיד בְּנוּ וְעַבְדוּ וּשְׁלוּחוּ שֶׁל שׁוֹאֵל.** פְּטוֹר אִם מִתָּהּ בְּדִרְךָ. וְהֵאֵי שְׁלוּחוּ שֶׁל שׁוֹאֵל אֵיכָּא דְמוֹקִי לָהּ (בְּבֵא קמ"א דף קד) בְּשִׂכְרוּ וּלְקִיטוּ שְׁדָר בְּבִיתוֹ. אֲבָל לֹא עֲשָׂאוּ שְׁלִיחַ בְּעֵדִים, דְּאֵי אֵיכָּא עֵדִים דְשְׁלִיחַ שׁוּיָהּ, חֵיב הַשׁוֹאֵל בְּאַנְסִיָּה מִשְׁמֻסְרָה לּוּ {טו}. וְאֵיכָּא דְאָמְרֵי אֶפְלוּ עֲשָׂאוּ שְׁלִיחַ בְּעֵדִים אִינוּ מִתְּחֵיב עַל יְדוּ בְּאַנְסִים, דְּהִכִּי קָאֵמַר לִיהּ, אֵינְשׁ מְהִימְנָא הוּא, אֵי בְּעִית לְשְׁדוּרֵי בְּיָדֵיהּ שְׁדָר: **אָמַר לּוּ הַשׁוֹאֵל שְׁלַחָה לִי וְכוּ.** בִּיד עַבְדְּךָ, חֵיב. הֵאֵי עַבְדְּךָ בְּעַבְד עֲבָרֵי קָאֵמַר, דְּאֶלוּ עֶבֶד כְּנַעֲנִי יָד עֶבֶד כְּיָד רַבּוּ וְהוּי כְּאֶלוּ לֹא יִצְאָת מְרֻשׁוֹת מְשָׁאֵל וּכְאֶלוּ הַמְשָׁאֵל עֲצָמוּ הוֹלִיכָה לּוּ, וּפְטוֹר הַשׁוֹאֵל אִם נֶאֱנָסָה בְּדִרְךָ: **וְכוּ בְּשַׁעָה שְׁמַחְזִירָה.** אִם שְׁלַח הַשׁוֹאֵל בִּיד בְּנוּ וְעַבְדוּ אוּ שְׁלוּחוּ אוּ בִּיד בְּנוּ וְעַבְדוּ וּשְׁלוּחוּ שֶׁל מְשָׁאֵל, לֹא יִצְאָת מְרֻשׁוֹתוֹ שֶׁל שׁוֹאֵל עַד שֶׁתְּבֵא לִיד הַמְשָׁאֵל, וְאִם נֶאֱנָסָה בְּדִרְךָ, חֵיב. אָמַר לּוּ הַמְשָׁאֵל שְׁלַחָה לִי, אוּ שְׁאָמַר הַשׁוֹאֵל הִרְיֵנִי מִשְׁלַחָה וְכוּ, וְאָמַר לּוּ הַמְשָׁאֵל שְׁלַח, וּשְׁלַחָה וְנֶאֱנָסָה בְּדִרְךָ, פְּטוֹר. וּמִתְּנִיתִין דְּוֹקָא כְּשִׁמְחִזִּירָה בְּתוּדָּ יָמֵי שִׂאֵלְתָּה שֶׁהוּא חֵיב בְּאַנְסִיָּה. אֲבָל אִם הִחְזִירָה לְאַחַר יָמֵי שִׂאֵלְתָּה, דִּין שׁוֹמֵר שְׁכָר יֵשׁ לּוּ [הוֹאֵיל וְהִנְהָ מִמְנָה] וְלֹא דִין שׁוֹאֵל, וְאִם שְׁלַחָה בִּיד בְּנוּ וְעַבְדוּ אוּ שְׁלוּחוּ, בִּין שְׁלוּ בִין שֶׁל מְשָׁאֵל, וְנֶאֱנָסָה בְּדִרְךָ, פְּטוֹר:

פרק ח - משנה ד

המוכר שפחתו וילדה. דעבד כנעני נקנה בכסף, וכשנתן הפעות נקנית לו השפחה בכל מקום שהיא. ואין ידוע אם עד שלא ילדה נתן הכסף והעבר שלו, או לאחר שילדה והולד של בעלים. אבל פרה אינה נקנית בכסף אלא במשיכה, וכיון דמשך מידע ידע אי ילדה כבר אי לא ילדה, להכי אצטרך למתני המחליף, דעל ידי חליפין כיון שמשך האחד נקנה האחר בכל מקום שהוא, לפיכך אין ידוע אם ילדה אם לא ילדה: **יחלקו**. ומתניתין סומכוס היא, ולית הלכתא כותיה: **זה אומר גדול וזה אומר קטן**. זה אומר דמי עבד גדול **(יז)** וזה אומר דמי עבד קטן. דאלו עבד ממש, הא קימא לן דאין נשבעין על העבדים. ועוד, מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו, ולא היה כאן מקום לשבועה **(יח)**:

פרק ח - משנה ה

המוכר זיתיו לעצים. שיקוץ אותן לשרפם, והשקה אותן בקרקע: **ועשו**. זיתים רעים שאין בסאה שלהם רביעית שמן: **הרי אלו של בעל הזיתים**. דבפחות מרביעית לא קפדי אינשי. ורביעית שאמרו, חוץ מן ההוצאה שהוא מוציא במסיקתן ובעצירתן. ומתניתין בשמכר זיתיו על מנת לקוץ סתם. אבל אם אמר לו לקוץ מיד, אפלו פחות מרביעית לבעל הקרקע. ואם אמר לקוץ לכשתרצה, אפלו יותר מרביעית לבעל הזיתים: **וזה אומר ארצי גדלה יחלקו**. בגמרא מוקי לה כגון ששטר נהר הזיתים עם גושיהן, דהינו עם הקרקע שסביבותיהן שהן יכולים לחיות על ידו, ומפני כן הם פטורים מערלה. וכל שלש שנים הראשונות הוא דיחלקו, דאף על גב דקרקע של זה מגדלן **(כא)**, מכל מקום אי לאו גושיהן לא הוי מצי אכיל מניהו **(כב)** משום ערלה. אבל לאחר שלש שנים הפל לבעל הקרקע **(כג)**, דאמר ליה, אי אנא נטעי, לאחר שלש מי לא הוה אכילנא:

פרק ח - משנה ו

הַמְשָׁפִיר בֵּית לַחֲבֵרוֹ. סֵתֵם **[כה]** : בִּימֹת הַגִּשְׁמִים, אֵינֹו יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ מִן הַחֹג וְעַד הַפֶּסַח. וּבִימֹת הַחֶמֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם. כְּלוּמַר, אִם בָּא לְהוֹצִיאוֹ קֹדֶם הַפֶּסַח, צָרִיךְ שְׂיֻדְיֵעֵנוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם מִימֹת הַחֶמֶה, דְּהֵינֹו מִטְיִו בְּאֵלּוּל שְׁמִשָּׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם עַד הַחֹג שֶׁהוּא הַתְּחַלַּת יְמֹת הַגִּשְׁמִים. וְאִם לֹא הוֹדִיעוּ מִטְיִו בְּאֵלּוּל, אֵינֹו יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ עַד הַפֶּסַח. וּמִמִּילָא שְׁמַעִינֵן שֶׁהַמְשָׁפִיר בֵּית סֵתֵם בִּימֹת הַחֶמֶה, צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹם קֹדֶם שְׂיֻדְיֵאֵנוּ : **וּבִכְרָכִים**. שֶׁהַכֹּל נִמְשָׁכִים שָׁם לְגוּר וְהַבְּתִים אֵין מְצוּיִין לְשָׁפֵר, צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ קֹדֶם יְצִיאָתוֹ, בֵּין בִּימֹת הַחֶמֶה בֵּין בִּימֹת הַגִּשְׁמִים. וְכֵשֶׁם שֶׁמְשָׁפִיר צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ, כֵּן שׁוֹכֵר צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ, בְּעִירוֹת שְׁלֹשִׁים יוֹם וּבִכְרָכִים שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. וְאִם לֹא הוֹדִיעוּ אֵינֹו יָכוֹל לְצִאת מִרְבֵּה לְזִמְן אֶרֶץ. וְהִלְכָה כְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל :

פרק ח - משנה ז

וּבִנְיָר. שְׁנוּעֵלִין בּוֹ אֶת הַדִּלְתָּ וְתוֹחֲכִים אוֹתוֹ בְּקוֹרַת הָאֶסְקָפָה : **הַזָּבֵל שֶׁל בַּעַל הַבֵּית**. וְכַגּוֹן שְׁנַעֲשֶׂה זָבֵל מִתּוֹרֵי דְאֵתוֹ מֵעֲלָמָא **[כה]**. דְּאֵי מִתּוֹרֵי דְשׁוֹכֵר, הַזָּבֵל שֶׁל הַשׁוֹכֵר : **הַיּוֹצֵא מִן הַתְּנוּרָה**. אֶפֶר וְנַעֲשֶׂה זָבֵל :

פרק ח - משנה ח

נִתְעַבְרָה לְשׁוֹכֵר. לֹא יִרְבֶּה לוֹ שְׂכָר חֹדֶשׁ, שֶׁהַעֲבוּר בְּכֹלל שָׁנָה : **מַעֲשֶׂה בְּצַפּוּרֵי**. בְּגִמְרָא פְּרִיךְ, מַעֲשֶׂה לְסוֹתֵר, דְּהָא רִישָׁא תְּנָא אוּ כְּלָה דְשׁוֹכֵר אוּ כְּלָה דְמְשָׁפִיר, וּמִיִּתֵי מַעֲשֶׂה דִיִּחְלָקוּ. וּמִשְׁנֵי, חֲסוּרֵי מַחְסָרָא וְהַכִּי קִתְּנִי, וְאִם אָמַר לוֹ בִּיִּיב זְהוּבִים לְשָׁנָה מְדִינָר זְהוּב לְחֹדֶשׁ, יִחְלָקוּ, דְּלֹא יִדְעִינֵן אֵי תְּפּוּס לְשׁוֹן רֵאשׁוֹן אוּ לְשׁוֹן אַחֲרוֹן **[לא]**, וּמַעֲשֶׂה נְמִי וְכוּי. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יוֹסִי. אֶלָּא הִלְךְ אַחֲרַי פְּחוֹת שְׁבִלְשׁוֹנוֹת. דְּקָרְקַע בְּחִזְקַת מְרָה קִימָא. לְפִיכֵךְ כְּלוֹ לְמְשָׁפִיר, בֵּין שְׁהִיָּה לְשׁוֹן רֵאשׁוֹן פְּחוֹת בֵּין שְׁהִיָּה לְשׁוֹן אַחֲרוֹן פְּחוֹת **[לב]** :

פרק ח - משנה ט

חַיֵּב לְהַעֲמִיד לּוֹ בַּיִת. [לימי שכירותו]: הֲיָה גָדוֹל לֹא יַעֲשֶׂנוּ קָטָן וְכוּ'. וְהוּא דְהָרָאָה לּוֹ בַּיִת וְאָמַר לּוֹ בַּיִת כָּזֶה אָנִי מְשַׁכֵּיר לָךְ [לד]. אָבֵל הַעֲמִידוֹ עַל הַבַּיִת וְאָמַר לּוֹ בַּיִת זֶה אָנִי מְשַׁכֵּיר לָךְ, וְנִפְל, אֵינוֹ חַיֵּב [לה] לְבָנוֹתוֹ [לו]. וְאִם אָמַר לּוֹ בַּיִת סֵתֶם, יַעֲמִיד לּוֹ מְקוֹם שֶׁיִּקְרָא בַּיִת, בֵּין גָּדוֹל בֵּין קָטָן:

פרק ט

פרק ט - משנה א

הַמְּקַבֵּל שְׂדֵה. בְּאַרְיִסוֹת, לְמַחְצָה לְשָׁלִישׁ וְלָרְבִיעַ. אוּ בַּחֲכִירוֹת, כָּדָּ וְכָדָּ כּוֹרִין לְשָׁנָה: לְחַרְשׁ אַחֲרָיו. אַחַר הַקְּצִירָה אוּ הַעֲקִירָה, כְּדִי לְהַפִּיךָ שְׂרָשִׁים שֶׁל עֲשָׂבִים רְעִים שָׁבָה וְיָמוּתוּ: וּבִקְנִים. הַמַּעֲמִידִים אֶת הַגִּפְנִים: וּשְׁנֵיהֶם מְסַפְּקִים אֶת הַקְּנִים. מָה טַעַם אָמַר, מָה טַעַם חוֹלְקִים בְּקְנִים, לְפִי שְׁנֵיהֶם מְסַפְּקִים אֶת הַקְּנִים הַחֲדָשִׁים בְּכָל שָׁנָה:

פרק ט - משנה ב

בַּיִת הַשְּׁלָחִין. קָרַקַע יִבְשָׁה שְׂאִין דִּי לָהּ מִי גִשְׁמִים: אוּ בַּיִת הָאֵילָן. וּבְשָׁבִיל הָאֵילָן הִיא חֲבִיבָה עַל הָאָרִיס, שְׁנוּטֵל חֶלֶק בְּפִרוֹת בְּלֹא טָרַח: יָבֵשׁ הַמַּעֲנִין. שְׁבָה [ו]. שְׁמַמְנוּ מְשַׁקִּין אוֹתָהּ: מִן חֲכוּרוֹ. אִם קִבְּלָהּ בַּחֲכִירוֹת כָּדָּ וְכָדָּ כּוֹרִין לְשָׁנָה [ז]. דִּמְעַקְרָא לֹא גָלִי דְעֵתִיָּה דְמִשּׁוּם מַעֲנִין אוּ אֵילָן טַפִּי לָהּ בַּחֲכִירוֹתֶיהָ: חֲכוּר לִי בַּיִת הַשְּׁלָחִין זֶה. גָּלִי דְעֵתִיָּה דְבְשָׁבִיל שְׁהִיא בַּיִת הַשְּׁלָחִין טַפִּי לָהּ וְחֲכָרָה מִמְנוּ [ח]:

פרק ט - משנה ג

המקבל שדה. למחצה לשליש ולרביע {ט}: והובירה. שלא חרש בה ולא זרעה: אם אוביר. אעשה בורה: ולא אעשה בה פעלה הראויה לה: אשלים במיטבא. כפי מה שהיתה ראויה לעשות אם היתה חרושה וזרועה כראוי:

פרק ט - משנה ד

ולא רצה לנפש. לנקות התבואה מעשבים רעים, שמתישים כח הקרקע ומעכבין התבואה מלעלות: מה אכפת לך. אם יחסר חלקי שהעשבים מכחישין השבלים, אתן לך חכירות כד וכד כורין שפסקתי עמך:

פרק ט - משנה ה

המקבל שדה מחברו. למחצה לשליש ולרביע כאריס {יד}: ולא עשתה. תבואה אלא מעט. ובא לו האריס למנוע מלהתעסק בה עוד, שאין בה כדי טרחו: אם יש בה כדי. לעשות מתבואתה כרי, שיש בו כדי לכסות הרחת שזורים בה התבואה, והוא קרוב לסאתים, חיב לטפל בה בעל כרחו: מה קצבה בכרי. אין קצבה זו ראויה שתהיה שדה גדולה בשעור כרי ושדה קטנה בשעור כרי. ואינה דומה טפולה של שדה גדולה לטפולה של שדה קטנה: אלא אם יש בו כדי נפילה. כלומר בשעור מה שזרע בה {טז}, חיב לטפל בה. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק ט - משנה ו

המקבל שדה. בחכירות כד וכד כורין {יז}: מפת מדינה. שאכל חגב, או

נשַׁתְּדָפוּ רַב שְׁדוּת שֶׁל אוֹתָהּ מְדִינָה אוֹ אוֹתָהּ בְּקָעָה : **אֵינוֹ מְנַכָּה**. דָּאָמַר לוֹ
מִזְלָד גָּרָם : **בֵּין כָּד וּבֵין כָּד**. אֶפְלוּ הִיא מִכַּת מְדִינָה אֵינוֹ מְנַכָּה. שְׁעַל הַמְּעוֹת
לֹא נִגְזְרָה נִגְזְרָה :

פרק ט - משנה ז

וְלִקְתָּהּ. שְׁהִיוּ הַחֲטִיִּים שְׁדוּפוֹת : **נוֹתֵן לוֹ**. עֲשָׂרָה כּוֹרִים שְׁפָסַק עִמּוֹ מִחֲטִיִּים
שְׁדוּפוֹת הִלְלוּ. וְלֹא מִצִּי הֵיֵאָדָּ לְמִימַר לִיהַ חֲטִיִּים יָפוֹת קָא בְּעִינָא מִנָּד :

פרק ט - משנה ח

הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה מִחֲבָרוֹ לְזָרְעָה שְׁעָרִים. בְּחֻכֵּירוֹת כָּד וְכָד שְׁעָרִים אוֹ חֲטִיִּים
אוֹ מְעוֹת **{כא}** : **לֹא יִזְרְעֶנָּה חֲטִיִּים**. שְׁהַחֲטִיִּים מִכְּחִישוֹת הַקְּרָקַע [יותר] מִן
הַשְּׁעָרִים : **רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹסֵר**. שְׁקָשָׁה לְקָרַקַע כְּשִׂזְזוֹרְעִים אוֹתָהּ
שְׁנָה מִמִּין זֶה וְשְׁנָה מִמִּין אַחֵר **{כב}**. וְלַעֲנִן פָּסַק הִלְכָה הַכֹּל לְפִי הַקְּרָקַע
וְלְפִי הַמָּקוֹם. אִם הִתְנָה עִמּוֹ בְּדָבָר שְׁמִכְחִישׁ הַקְּרָקַע מְעַט אֵינוֹ יָכוֹל
לְשַׁנוֹת וְלִזְרַע דָּבָר שְׁמִכְחִישׁ הַרְבֵּה. וְאַפְכָּא שְׁרִי :

פרק ט - משנה ט

לְשָׁנִים מְעֻטוֹת. פְּחוֹת מִשְׁבַּע שָׁנִים : **לֹא יִזְרְעֶנָּה פְּשֻׁתָּן**. שְׁזָרַע פְּשֻׁתָּן
מִכְּחִישׁ בְּאַרְץ הַרְבֵּה **{כג}** וְשָׂרְשִׁיו נִשְׂאָרִים בְּקָרַקַע עַד שְׁבַע שָׁנִים : **וְאִין לוֹ**
בְּקוֹרֵת שְׁקֵמָה. עַץ תֵּאֲנָה שֶׁל יַעַר הוּא, וְקוֹצָצִים עֲנַפָּיו לְקוֹרוֹת הַבְּנִין, וְהֵם
חוֹזְרִים וְגִדְלִים, וּפְחוֹת מִשְׁבַּע שָׁנִים אֵינָן נַעֲשׂוֹת קוֹרוֹת. הַלְּכָדָּ קִבְּלָהּ
לְפְחוֹת מִשְׁבַּע שָׁנִים לֹא יָקוּץ קוֹרוֹת שְׁבָה, דְּלֹאוּ אֲדַעְתָּא דְּקוֹרוֹת נְחִית,
דְּבִשְׁנִים מְעֻטוֹת אֵינָם חוֹזְרִים לְקוֹרוֹת. אֲבָל קִבְּלָהּ לְשְׁבַע שָׁנִים, שְׁנָה
רֵאשׁוֹנָה זוֹרְעָה פְּשֻׁתָּן וְקוֹצָץ שְׁקֵמָה שְׁבָה **{כד}** :

שְׂכִיר יוֹם גּוֹבֵה כָּל הַלַּיְלָה. שְׂלֵא חֲרִיו, שְׁנֵאמֵר (ויקרא יט) לֹא תִלִּין פְּעֻלַת שְׂכִיר אֶתְּךָ עַד בֶּקֶר. וְאִי אֶפְשֵׁר לומר שְׂבִשְׂכִיר לַיְלָה מְדַבֵּר, שְׁהָרִי אִין שְׂכִירוֹת מְשִׁתְּלָמֶת אֶלָּא בְּסוּפָה, דְּכַתִּיב (שם כה) כְּשִׂכִיר שָׁנָה בְּשָׁנָה, וְדַרְשִׁינָן מִנָּה [בבא מציעא סה.] שְׂכִירוֹת שֶׁל שָׁנָה זֹו מְשִׁתְּלָמֶת בְּתַחֲלַת שָׁנָה אַחֲרֵת. אֲלֵמָּא לֹא מְשִׁתְּעֵבֵד לִיהָ לְשִׂכִיר יוֹם עַד שְׁקִיעַת הַחֲמָה. וְכִי כַּתִּיב לֹא תִבֵּא, עַל כְּרַחֲךָ [כז] בְּשִׂכִיר לַיְלָה תוֹקְמִיהָ, שְׁנִשְׁתַּעֲבֵד לוֹ לְבִקֵּר מְשִׁכְּלָתָהּ שְׂכִירוֹתוֹ. וְכֵן לֹא תִלִּין נְמִי לֹא תוֹקְמִיהָ בְּשִׂכִיר לַיְלָה, דְּהָא לֹא מְשִׁתְּעֵבֵד לִיהָ עַד הַבֶּקֶר: שְׂכִיר שְׁעוֹת גּוֹבֵה כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה. הֲכִי קֵאָמֵר, שְׂכִיר שְׁעוֹת דְּיוֹם גּוֹבֵה כָּל הַיּוֹם, שְׂכִיר שְׁעוֹת דְּלַיְלָה גּוֹבֵה כָּל הַלַּיְלָה: שְׂכִיר שְׂבוּעָה. שְׁמִיטָה: יֵצֵא בַּיּוֹם. שְׁכַלְתָּהּ שְׂכִירוֹתוֹ לְבִקֵּר אוֹ בַּיּוֹם, גּוֹבֵה כָּל הַיּוֹם. וְכִינּוּן שְׁשִׁקְעָה חֲמָה עוֹבֵר עָלָיו: יֵצֵא בַּלַּיְלָה. שְׁכַלְתָּהּ שְׂכִירוֹתוֹ בַּלַּיְלָה: גּוֹבֵה כָּל הַלַּיְלָה וְכָל הַיּוֹם. דְּכִינּוּן דְּמִשְׁכָּה פְּעֻלָּתוֹ מְשִׁתְּחַשֵּׁד הוּי לִיהָ שְׂכִיר לַיְלָה, וְאִינוּ עוֹבֵר עָלָיו בְּבִקֵּר [כח] עַד לְמַחֲרַת בְּשִׁקִיעַת הַחֲמָה:

אֶחָד שְׂכִיר בְּהֵמָה וְאֶחָד שְׂכִיר פְּלִים. דְּכַתִּיב לֹא תִלִּין פְּעֻלַת שְׂכִיר אֶתְּךָ, כָּל שְׁפֻעָלָתוֹ אֶתְּךָ, וְאֶפְלוּ בְּהֵמָה וְכִלִּים: לֹא תִבְעוּ אִינוּ עוֹבֵר עָלָיו. דְּכַתִּיב אֶתְּךָ, לְדַעֲתָךָ וְלֹא לְדַעֲתוֹ: הַמְּחָהוּ. נִתְקוּ [ט] מֵאֶצְלוֹ וְהִעֲמִידוּ אֶצֶל חֲנוּנִי וְאָמַר לוֹ תָּן לְפוּעַל זֶה בְּדִינְךָ פְּרוֹת וְאֲנִי אֲשַׁלֵּם, אוֹ אָמַר לְשַׁלְּחֲנִי תָּן לוֹ בְּדִינְךָ מְעוֹת: אִינוּ עוֹבֵר עָלָיו. דְּכַתִּיב אֶתְּךָ, וְלֹא שְׁהַמְּחָהוּ אֶצֶל חֲנוּנִי: שְׂכִיר בְּזִמְנוֹ נִשְׁבַּע וְנוֹטַל. מְשׁוּם דְּבַעַל הַבַּיִת טְרוּד בְּפוּעָלָיו [לא] וְלִפְעָמִים סְבוּר שְׁנָתָן וְהוּא לֹא נָתַן, שְׁקִלוּהָ לְשְׂבוּעָה מִבַּעַל הַבַּיִת [לב] וְשִׁדְיָהּ אֲשִׁכִיר: שְׁלֵא בְּזִמְנוֹ. אִף עַל גַּב דְּבַעַל הַבַּיִת טְרוּד בְּפוּעָלָיו, כִּי מְטָא זְמַן חַיּוּבִיָּה רְמִי אֲנִפְשִׁיהָ וּמְדַבֵּר, וְלֹא חָשִׂיד בַּעַל הַבַּיִת שְׁהוּא עוֹבֵר עַל בַּל תִּלִּין: גֵּר תּוֹשֵׁב. שְׁקִיבַל עָלָיו שְׁלֵא לְעַבֵּד עֲבוּדָה זָרָה, וְאוֹכַל נְבִלוֹת. אִין בּוּ מְשׁוּם לֹא תִלִּין, דְּכַתִּיב בְּרִישָׁא דְקָרָא רַעֲדָה, רַעֲדָה וְלֹא גֵר תּוֹשֵׁב:

המלוה את חברו. והגיע זמן ולא פרעו: לא ימשכנונו. לקח ממנו משכון בעל כרחו, ואפלו בשוק [דד], אלא על ידי שליח בית דין, שיקח ממנו ברשות בית דין: ולא יפנס לביתו. אפלו שליח בית דין [לה] לא יפנס לביתו. וכל שכן בעל חוב עצמו [לו]: הִיָּה לוֹ שְׁנֵי כִּלְיִים. וחובו כנגד שניהם ומשכנו בשניהם: נוטל אחד ומחזיר אחד. בשעה שהוא צריך לזה, יחזירנו ויעבב השני אצלו, כדמפרש ואזיל, מחזיר את הפר בלילה ואת המחרשה ביום: מת. הלזה. אין משיב העבוט ליורשים, שאין כאן מצות השבת העבוט, דהשב תשיב לו את העבוט כתיב (דברים כד), לו ולא ליורש: עד שלשים יום. זמן בית דין. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל: בין שהיא עניה בין שהיא עשירה וכו'. משום דאיכא למאן דאמר, עניה הוא דאין ממשכנו, שמתוך שאתה צריך להחזיר לה והיא נכנסת ויוצאת אצלך, אתה משיאה שם רע בשכנותיה, אבל עשירה דליכא למימר הכי [מ], אימא ממשכנו, קמשמע לן האי תנא דלא, דכתיב ולא תחבל בגד אלמנה, אחד עניה ואחד עשירה במשמע: משום שני כליים. העליונה רכב. והתחתונה רחיים:

הבית והעליה של שנים. הבית של אחד, ועליה של אחר: שניהם חולקים. לפי שאין נכר אילו אבנים של עליון ואילו אבנים של תחתון: ורואים אילו אבנים הראויות להשתבר. שאם נחבט הבית מיסודו ונפל תחתיו, יש לדעת שהתחתונות נשברו. ואם עליונו של כתל נפל להלן ממנו הרבה, העליונות נשברו, שנפלו ממקום גבוה, והתחתונות שלמות, שנפלו ממקום נמוך. ורישא דתנא שניהם חולקים, מיירי שנפל הכתל בלילה ופנו את האבנים מיד [ג], וליכא למיקם אי בחבסה נפל ותתאה אתבור, אי בחבטה נפל ועליתא אתבור: מקצת אבניו. והן שלמות: נוטלו. וכגון שהלה טוען בקצת מהן שהוא אמת, ובקצת אומר שאינו יודע, שפיון שהוא מודה במקצת הנה ליה מחיב שבועה דאורייתא ואינו יכול לשבע, וכל המחיב שבועה ואינו יכול לשבע משלם [ד]. אבל אם אמר על פלו איני

יודע, ישבע שאינו יודע וחולק עם חברו בשוה:

פרק י - משנה ב

הבית והעליה. המשפיר לחברו עליה שעל גבי ביתו **ו** ואמר לו עליה זו שעל גבי בית זה אני משפיר לך, ונפחתה העליה ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, דהשתא אם בא זה להשתמש בעליה צריך שישתמש חציו למעלה וחציו למטה: **ואין בעל הבית רוצה לתקן.** העליה: **הרי בעל העליה יורד ודר למטה.** לגמרי. דהא שעבד ביתא לעליה **ה**. ולא כפינן ליה לדור חציו למעלה וחציו למטה: **מעזיבה.** טיח של טיט שנותנים על התקרה. רבי יוסי סבר מעזיבה אשוויי גמות היא, ואשוויי גמות על העליון לאשוויי. ורבנן סברי מעזיבה אחזוקי תקרה היא, ואחזוקי תקרה תחתון בעי לאחזוקי. והלכה כפחכמים:

פרק י - משנה ג

הבית והעליה של שנים. בית של זה ועליה של זה: **אמר בעל עליה לבעל הבית לבנות.** החומה והתקרה התחתונה המוטלן עליו לבנות **י**: **בונה את הבית.** ותקרה התחתונה שעליו, ויושב בבית עד שיתן לו יציאותיו, ואחר כך יוצא ממנו ובונה עליתו: **אמר רבי יהודה אף זה דר בתוך של חברו.** אם כן הוא, בעל העליה זו כשזה מחזיר לו יציאותיו נמצא שדר כל הימים הללו בתוך של חברו. ואף על פי שזה אינו חסר דהא בלאו הכי לא הוי בני לה, מכל מקום זה נהנה, שאלוילי בית זה לא היה לו מקום לדור שם. וקסבר זה נהנה וזה אינו חסר, חיב: **אלא בונה את הכל, ומקרה את העליה.** למעלה וכל הצריך לה: **ויושב בבית.** התחתון, דהוי ליה זה לא נהנה, שהרי עליתו מוכנת לו לדור בה **יא**, וזה לא חסר, דהא לא הוה בני לה ולא חזיא ליה **יב**:

בית הבד. בית לעצור זיתים: **וגנה אחת על גפיו.** ובית הבד של אחד וגנה של אחר **[יג]: ונפחת.** בארבעה טפחים על ארבעה טפחים ואינו ראוי לזרע כבתחלה: **כפיו.** תקרה עשויה בעגול כמין קשת **[טו]**, ועליה יתן בעל הגנה עפר ויזרע: **פטור מלשלים.** דמאי הנה ליה למעבד, אנוס הוא **[טז]: נתנו לו זמן.** בית דין, שלשים יום לסתר ולקח:

ונפל. לתוך גנת חברו: **הגיעוף.** זכה בהן ופנה אותן לעצמו: **אין שומעין לו.** אם אין זה רוצה אין קונה אותן, וחיב הלה לפנותן: **בתבן ובקש.** ללקט לו משלו או משל הפקר: **אין שומעין לו.** אף על גב דבכל דוכתא אית לן שוה קסוף ככסף, גבי שכיר אינו כן, דלא תלין פעלת שכיר כתיב, אמאי דאתני בהדיה משמע: **המוציא מוציא והמזבל מזבל.** כשזה מוציא מן הרפת לרשות הרבים יהא מוכן הנושא לזבל, ואינו רשאי להשהותו שם: **גובלין טיט.** לתת מיד בבגין: **והבונה בונה.** מקבלן מיד המביא ובונה: **מתקן.** מזמן ברשות הרבים כל שלשים יום, ואינו חיב בנזקין. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל:

שתי גנות. של שני בני אדם סמוכות זו לזו. האחת קרקעיתה גבוהה, ושאלה קרקעיתה נמוכה: **והירק בינתיים.** בזקיפת הגבה, שזו גבוה מזו: **של עליון.** שהרי עפרו הוא ומשלו הוא יונק: **של תחתון.** שעל אורו היא מנחת **[כג]: מאחר ששניהם יכולים למחות.** שלא יהא ירק זה כאן. עליון לטל עפרו, ותחתון למלאות גנתו: **רואין מהיכן ירק זה חי.** ממקום שהוא יונק וגדל. ולו ינתן: **כל שעליון יכול לפשט ידו ולטל הרי אלו שלו.** כדקאמר רבי מאיר. הואיל ומעפרו הוא חי: **והשאר של תחתון.** דעליון גופיה אפקורי מפקיר ליה לגבי תחתון. שגנאי הוא לו לטל רשות לפנס לתוך של חברו וללקחו. והלכה כרבן שמעון: